

รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทย และ
ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ. 2550
ประจำปี 2551-2552

โดย

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ร่วมกับ

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

“รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในประเทศไทยและตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2551-2552” ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง ตามบทบัญญัติมาตรา 17 ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำเป็นรายงานประจำปี สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) จึงได้ร่วมมือกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานเป็นฉบับรวม 2 ปี ได้แก่ ปี พ.ศ. 2551-2552 ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายใหม่และเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 การดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรา 17 จึงค่อนข้างมีข้อจำกัดในระยะแรกเริ่มด้วยเพราะหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีรูปแบบการเก็บข้อมูลแตกต่างกันไป รายงานฉบับนี้จึงพยายามนำเสนอข้อมูลเท่าที่สามารถจะกระทำได้ โดยคณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานอื่นด้วยนอกเหนือไปจากขอบเขตในมาตรา 17 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงป้องกันต่อไป

อย่างไรก็ตาม การรายงานข้อมูลในปีถัดไป คาดว่าจะสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น เนื่องจากทางสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ได้วางระบบฐานข้อมูลด้านความรุนแรงในครอบครัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว และเริ่มดำเนินการเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยหวังว่าการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและเยียวยาความรุนแรงในครอบครัวจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กุมภาพันธ์ 2554

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญแผนภูมิ	จ
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 สถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ของประเทศไทย	5
2.1 หลักการสากลและบทบัญญัติทางกฎหมายของไทย	5
2.2 ภาพรวมสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรง ในครอบครัวของประเทศไทย	9
2.2.1 สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวไทย	9
2.2.2 สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงใน ครอบครัว	11
1) ข้อมูลจากศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความ รุนแรงหรือ ศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center - OSCC)	11
2) ข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง	14
3) ข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	22
4) ข้อมูลจากบันทึกรายงานการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวตาม แบบ คร.6	23
3 ข้อมูลตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550	28
3.1 ข้อมูลตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550	28
3.1.1 แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2551-2552	28

3.1.2	แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานอัยการสูงสุด 2551-2552	30
3.1.3	แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานศาลยุติธรรม 2551-2552	31
3.2	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้	33
4	การดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	34
5.	สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค	41
5.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	43
5.2	ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ	44
5.3	ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติงาน	45
	รายการอ้างอิง	47
	ภาคผนวก	49
	- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	50
	- คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ 31/2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว	57
	- คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ 33/2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงาน ข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550	60
	- แบบ คร. 6	62

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติการถูกทำร้ายในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ ปี พ.ศ. 2551-2552	11
2	ข้อมูลผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก ของศูนย์พึ่งได้ ปี พ.ศ. 2551-2552	12
3	ข้อมูลผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรี ของศูนย์พึ่งได้ ปี พ.ศ. 2551-2552	13
4	แสดงอายุ อาชีพ การศึกษา กรณีความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2551	14
5	แสดงคดีอาญาความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ. 2551	17
6	แสดงจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง ปี 2551-2552	22
7-8	แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี 2551-2552	28
9-10	แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานอัยการสูงสุด ปี 2551-2552	30
11	แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานศาลยุติธรรม ปี 2551-2552	31

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงร้อยละอายุของผู้ประสงค์อาญา อายุผู้เสียหายและอายุผู้กระทำที่เป็น กรณีความรุนแรงในครอบครัว	18
2	แสดงร้อยละการศึกษาผู้ประสงค์อาญา การศึกษาผู้เสียหาย การศึกษาผู้กระทำ ที่เป็นกรณีความรุนแรงในครอบครัว	18
3	แสดงร้อยละอาชีพผู้ประสงค์อาญา อาชีพผู้เสียหาย อาชีพผู้กระทำที่เป็นกรณี ความรุนแรงในครอบครัว	19
4	จำนวนกรณีปัญหาในคดีแพ่งครอบครัว	21
5	จำนวนกรณีปัญหาในคดีอาญาครอบครัว	21
6	แสดงเพศผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	24
7	แสดงเพศผู้กระทำด้วยความรุนแรง	24
8	แสดงช่วงอายุของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	25
9	แสดงช่วงอายุของผู้กระทำด้วยความรุนแรง	25
10	แสดงจำนวนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่	26
11	แสดงสถานะของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	27
12	แสดงสถานะของผู้กระทำด้วยความรุนแรง	27

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปรากฏการณ์ทางสังคมเรื่องความรุนแรงในครอบครัวได้รับการจัดลำดับความสำคัญไม่น้อยกว่าปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ เนื่องจากเป็นปัญหาในระดับหน่วยย่อยของสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เพราะองค์ประกอบในครอบครัวนอกจากบิดามารดาแล้ว ครอบครัวส่วนใหญ่ยังมีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุอีกด้วย ท่ามกลางความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิต ความรุนแรงในครอบครัวได้เติบโตอย่างเงียบๆ จนกระทั่งสังคมได้ตระหนักถึงภัยเงียบดังกล่าว เนื่องจากมีเหตุการณ์ทั้งที่เป็นคดีและไม่เป็นคดีจำนวนมากขึ้นเข้ามาสู่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและองค์การปกป้องคุ้มครองสิทธิทั้งของภาครัฐและเอกชน ทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเหตุผลในการออกกฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวไว้ว่า “เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม”

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี ดังปรากฏในมาตรา 17 โดยให้แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

ในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวข้างต้น สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรี

และสถาบันครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านครอบครัว เป็นรองประธาน ในส่วนของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีหัวหน้าศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติ คุ่มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว เป็นคณะกรรมการและ เลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้ช่วยเตรียมการด้านข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานตามมาตรา 17 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อให้การจัดทำรายงาน ประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งยังได้ช่วยเสนอแนะแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวอีกด้วย

รายงานประจำปี 2551-2552 นี้กำหนดรูปแบบรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาหลักประกอบด้วย

1. สถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทย ซึ่งพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การกระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวของฝ่ายชาย การใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและมีพฤติกรรม มั่วเมาในสิ่งเสพติด ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท และทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

สัมพันธ์ภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง พ่อ-แม่-ลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ ละเลยการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม รวมทั้ง การหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ ผลักภาระโดยให้เป็นหน้าที่ของสถาบันอื่นในสังคมมากขึ้น เช่น สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ

เด็กถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ขาดความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู มีทั้งเด็กถูกทอดทิ้งปล่อยปละละเลย เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ทางสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่ได้ได้รับความสนใจดูแลเท่าที่ควร โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ในชนบทเป็นจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้รับภาระเลี้ยงดูหลาน เนื่องจากพ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ทำให้ ผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยควรจะได้พักผ่อน ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กที่ยังช่วยตนเองไม่ได้ ในภาวะที่ผู้สูงอายุเอง ก็ต้องการให้ดูแลเกือบทุกวัน

ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ มีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น จึงเป็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง เพราะการที่สมาชิกในสังคมไม่ได้สังสรรค์ร่วมมือ กัน โอกาสที่จะสร้างพลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะเป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังกล่าวข้างต้นค่อนข้างมีความชัดเจนโดยพิจารณาจากข้อมูลของศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว บ้านพักเด็กและครอบครัว มูลนิธิเพื่อนหญิง และศูนย์พึ่งได้ พบว่า จำนวนผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่จะเป็นสตรี เด็กหญิงและเด็กชายตามลำดับ ในขณะที่ผู้กระทำจะเป็นแฟน รองลงมาเป็นเพื่อน และคนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้า สะท้อนให้เห็นว่า ผู้กระทำมักเป็นบุคคลใกล้ชิดกับผู้ถูกกระทำนั่นเอง โดยสถิติของหน่วยงานดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เพศหญิงถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุด โดยเพศชายเป็นผู้กระทำความรุนแรงมากที่สุด และผู้ถูกกระทำมักเป็นสตรีรองลงมาเป็นเด็กหญิง นอกจากนี้ ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการกระทำความรุนแรง ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ การพนันและการเสพสิ่งเสพติด

2. ข้อมูลตามมาตรา 17 เป็นข้อมูลที่มีฐานการนับจากจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยจัดเก็บข้อมูลจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

- 2.1) จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- 2.2) จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
- 2.3) จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล
- 2.4) จำนวนการยอมความ รวมถึงจำนวนคดีที่ถึงที่สุด

จากการจัดเก็บข้อมูลพบว่า จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของตำรวจ ส่วนใหญ่จะมีการร้องทุกข์ แต่มีการใช้คำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ ค่อนข้างน้อย ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย ทางเพศและทางจิตใจตามลำดับ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศหญิงอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางกาย ในส่วนของผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นคดีทางกาย ในปี 2552 ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกายเช่นกัน

ในส่วนจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของอัยการ ส่วนใหญ่จะสั่งฟ้องตามคำร้องทุกข์ มีการยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวนเกือบร้อยละ 50 ของคดีที่สั่งฟ้อง คดีที่สั่งไม่ฟ้องน้อยมาก ในปี พ.ศ. 2552 ส่วนใหญ่จะสั่งฟ้องตามคำร้องทุกข์ มีการยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวนเพียงร้อยละ 15 ของคดีที่สั่งฟ้องเท่านั้น โดยในปี พ.ศ. 2551 ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นคดีการกระทำทางกาย/จิตใจ และทางเพศตามลำดับ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศหญิงอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางเสรีภาพในส่วนของเพศชายส่วนใหญ่เป็นคดีทางกาย/จิตเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2552 ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง

18 ปีขึ้นไป เป็นคดีการกระทำทางกาย/จิต เช่นกัน รองลงมาเป็นคดีทางเสรีภาพและทางเพศ ส่วนของผู้ถูกระทำเพศหญิงอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางกาย/จิต ในส่วนของผู้ถูกระทำเพศชายอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย/จิตใจ ทางเพศและทางเสรีภาพ ตามลำดับ

สำหรับคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของศาล มีจำนวนเพียง 133 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ยังไม่มีการแจกแจงรายละเอียดคำสั่งของศาลในปดังก้าว ปี พ.ศ. 2552 ศาลยุติธรรมได้เริ่มเก็บข้อมูลทุกศาล พบว่า มีคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่ศาลจำนวน 187 คดี จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ที่ศาลเห็นชอบตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ 58 คดี และที่ศาล มีคำสั่งเองจำนวน 52 คดี มีการยอมความในชั้นพิจารณาคดีเพียง 15 คดีเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า จำนวนคดีที่มีการร้องทุกข์เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีจำนวนน้อยกว่าเหตุที่เกิดขึ้น ทำให้ตัวเลขสถิติอื่นๆ ที่ตามมาน้อยไปด้วย ได้แก่ จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล รวมถึงจำนวนการยอมความ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการใกล้ชิดตกลงกันได้ก่อนการร้องทุกข์ หรืออาจเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้รับคำร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่อง แต่ใช้ประมวลกฎหมายอาญาตามปกติ

3. ปัญหา อุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ บังคับใช้ พร้อมทั้งการประมวลและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินการในการพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

4. สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.1.1 รัฐควรกำหนดนโยบายเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้ตระหนัก ให้ความสำคัญในการใช้มาตรการทางกฎหมายเข้าไปช่วยเหลือระงับยับยั้ง ป้องกันเหยี่ยวยาทั้งผู้กระทำและผู้ถูกระทำในครอบครัว ซึ่งจะส่งผลต่อการดำรงอยู่หรือล่มสลายของครอบครัว

4.1.2 ควรมีการจัดประชุมผู้บริหารระดับสูงเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานของตน โดยเฉพาะองค์กรในกระบวนการยุติธรรม เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีแนวทางอย่างไรในการจัดการคดีความรุนแรงในครอบครัว พนักงานอัยการและศาลจะมีนโยบายอย่างไรในการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้มีแนวนโยบายที่สอดคล้องกัน ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความชัดเจนและมั่นใจในการทำงาน

4.1.3 ควรมีการทำข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลด้านความรุนแรงในครอบครัวให้ชัดเจน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การจัดเก็บข้อมูลเป็นรายปีปฏิทินหรือปีงบประมาณ การนับคดี การแยกประเภทคดี การส่งคดี เพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อน ในการจัดทำรายงาน การนับจำนวนเหตุที่เกิด (เป็นเรื่อง/กรณี/ราย) การจำแนกผู้กระทำ การจัดเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้กระทำความรุนแรงที่แต่ละหน่วยงานมี เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำต่อไป

4.1.4 ควรมีการวางแผนระยะยาวในการวางระบบเชื่อมโยงและการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงาน โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานกลางในการประสานข้อมูล ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงข้อมูลได้รวดเร็วและทันสมัยตลอดเวลา ทั้งยังสามารถทำให้อาค์เครือข่ายนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.5 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดทำ “แบบสำรวจความรุนแรงในครอบครัวระดับชาติ (National Family Violence Surveys)” ซึ่งสามารถกระจายลงไปในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทำให้ได้ตัวเลขสถิติการกระทำความรุนแรงในครอบครัวทั่วโลกเคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันสถิติคดีที่หน่วยงานต่างๆ เก็บ น่าจะน้อยกว่าเป็นจริงมาก

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ

4.2.1 ควรสร้างกระแสสังคมผ่านสื่อต่างๆ เพื่อปรับวิถีคิดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ (Socialization) ใหม่ในการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว เช่น การสร้างวัฒนธรรมที่ดี ละค่านิยมในเชิงการใช้อำนาจ ลดค่านิยมรุนแรงสังสรรค์ด้วยการดื่มสุรอันเป็นสาเหตุก่อให้เกิดแนวโน้มในทางใช้ความรุนแรงในครอบครัว

4.2.2 ควรเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการนำพระราชบัญญัติฯ ไปใช้รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป ตระหนักถึงสิทธิของตน และหน้าที่ในการแจ้งเหตุการณ์กระทำความรุนแรงในครอบครัวของผู้พบเห็น เนื่องจากในทางปฏิบัติ จำนวนคดีจะมีจำนวนนับเกิดขึ้นต่อเมื่อมีผู้เสียหายร้องทุกข์และประสงค์จะใช้พระราชบัญญัติฯ ปัญหาในระยะแรกคือผู้บังคับใช้กฎหมายจำนวนมากยังไม่ทราบถึงเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ อย่างไรก็ตาม จำนวนคดีมิใช่เป็นตัวตั้งในการปฏิบัติงานแต่จะต้องคำนึงถึงการป้องกันและเยียวยาร่างกายจิตใจของผู้กระทำและผู้ถูกระทำ

4.2.3 ควรมีกระบวนการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในการใช้พระราชบัญญัติฯ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองผู้ถูกระทำฯ สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีคุณภาพ เช่น การเสวนาปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการและปฏิบัติงานในคดี การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วัตถุประสงค์และวิธีการทำงานของแต่ละองค์กร เนื่องจากที่ผ่านมาแต่ละองค์กรจะทำงานโดยไม่ได้ให้ความสนใจกระบวนการทำงานขององค์กรอื่นเท่าที่ควร

4.2.4 ควรจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการลดความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีทีมสหวิชาชีพอยู่เวรประจำแบบหมุนเวียน ได้แก่ ตำรวจ (โดยให้อำนาจสอบสวนได้ทุกเขต) นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาได้ทันที โดยอาจใช้สถานที่ของหน่วยสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร หรือโรงพยาบาลของรัฐในต่างจังหวัด

4.2.5 ควรมีกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกระทำฯ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว หรือใช้การส่งต่อ (Referral) ไปยังหน่วยงานที่มีความชำนาญในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายจิตใจ เพื่อเป็นการป้องกันผู้กระทำมิให้กระทำผิดซ้ำและเยียวยาสภาพกายและจิตของผู้ถูกระทำฯ ไปพร้อมกันด้วย

4.2.6 ควรส่งเสริม สนับสนุนองค์กรเอกชน เครือข่ายองค์กรอาสาสมัครให้มาร่วมทำงานในเชิงป้องกันความรุนแรงในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะองค์กรอาสาสมัครควรเน้นการเพิ่มศักยภาพบุคลากร เช่น การช่วยเฝ้าระวังและแจ้งเหตุการเกิดความรุนแรงในชุมชน รวมถึงการพัฒนาทักษะวิธีการเข้าระงับเหตุเพื่อลดความขัดแย้งในครอบครัวในชุมชนของตนเอง

4.3 ข้อเสนอแนะในเชิงการปฏิบัติงาน

4.3.1 การปฏิบัติต่อผู้ถูกระทำฯ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ได้รับผลกระทบ

4.3.1.1 ควรมีแนวทางช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกระทำฯและผู้ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจนและรวดเร็ว เนื่องจากเป็นผู้เสียหายหรือเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางตรงและทางอ้อม เช่น การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ค่าตรวจร่างกาย ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ฯลฯ แม้เหตุที่เกิดขึ้นอาจไม่มีการร้องทุกข์เป็นคดีอาญา

4.3.1.2 ควรสร้างทีมสหวิชาชีพย่อยๆระดับชุมชนในชุมชนที่มีความพร้อมเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำฯ โดยเฉพาะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาลับต้นได้ในพื้นที่ของตนเอง หรือสามารถส่งต่อผู้ถูกระทำฯและผู้ได้รับผลกระทบไปยังหน่วยงานอื่นได้

4.3.2 การปฏิบัติต่อผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

4.3.2.1 นอกจากการเยียวยาผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบแล้ว ข้อควรคำนึงก็คือ การเยียวยาผู้กระทำด้วย โดยการค้นหาต้นเหตุแห่งพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดขึ้นซ้ำอีก โดยศาลอาจใช้พนักงานคุมประพฤติดำเนินกระบวนการสืบเสาะและพินิจเพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าว

4.3.2.2 ควรวางแผน แนวทางในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำ ควบคู่ไปกับการเยียวยาผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้กระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีปัญหาทางอารมณ์ รวมทั้งผลแห่งพฤติกรรมความรุนแรงมักมาจากเสถียรภาพจิตใจ ของมีนเมา

4.3.3 การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ (ที่ไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ)

4.3.3.1 ควรให้ความสำคัญบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยในเบื้องต้นควรสนับสนุนงบประมาณให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้จริงในพื้นที่และสามารถทำงานช่วยเหลือด้านข้อมูลทางสังคมแก่พนักงานสอบสวนในการช่วยเหลือผู้ถูกระทำ

4.3.3.2 การเพิ่มความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการทำงานด้านความรุนแรงในครอบครัว จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติ เช่น ทักษะการสัมภาษณ์ ทักษะในการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management) เป็นต้น อันจะทำให้การทำงานทั้งในเชิงป้องกันและลดความเสี่ยง (Risk Reduction and Prevention) การเกิดเหตุความรุนแรงได้ผล

4.3.4 การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ

4.3.4.1 ควรมีการจัดประชุมทำความเข้าใจวิธีดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ และควรมีคู่มือวิธีการปฏิบัติงานพร้อมแบบฟอร์มการทำงาน เช่น แบบ คร. ต่างๆ ในสถานีตำรวจทุกแห่ง

4.3.4.2 ควรกระตุ้นให้เจ้าพนักงานตำรวจเข้าแทรกแซงเพื่อระงับเหตุ (Crisis Intervention) กรณีเกิดความรุนแรงในครอบครัวอย่างทันที่และโดยเร็วที่สุด

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผลของการจัดทำรายงาน

ความรุนแรงในครอบครัวได้รับความสนใจและมีความตระหนักมากขึ้นในปัจจุบันในฐานะปัญหาหนึ่งของสังคม ต่างไปจากความเชื่อเดิมที่ว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัวไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรง มาจากหลากหลายสาเหตุ ซึ่งอาจมาจากสภาพจิตใจ การเรียนรู้ทางสังคม วิถีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางสังคมและปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย ความสำคัญของเรื่องดังกล่าวทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเหตุผลในการออกกฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวไว้ว่า “เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสรอดตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม”

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี ดังปรากฏในมาตรา 17 โดยให้แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง ทำให้ต้องมีการจัดทำรายงานอย่างเป็นระบบและครบถ้วนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยดำเนินการในรูปของ “โครงการจัดทำรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยและตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550” สำหรับการรายงานปี 2551-2552

ในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวข้างต้น สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นประธานคณะทำงาน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสถาบัน

ครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านครอบครัว เป็นรองประธาน ในส่วนของคณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีหัวหน้าศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ซึ่งคณะทำงานชุดนี้ได้ช่วยเตรียมการด้านข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อให้การจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน

เพื่อจัดทำรายงานประจำปี 2551 - 2552 ต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

3. ขอบเขตของการจัดทำรายงาน

3.1 จัดทำข้อเสนอโครงการที่ระบุถึงกรอบการจัดทำรายงาน วิธีการทำรายงาน และแผนการดำเนินงานในการจัดทำรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2551-2552

3.2 ศึกษาข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานตามมาตรา 17

3.3 จัดประชุมกลุ่มย่อยหรือประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อประมวลความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดเตรียมรายงาน

3.4 เก็บข้อมูลจากการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

3.5 จัดทำรายงานประจำปี 2551 - 2552 รายงานข้อมูลตามมาตรา 17 ต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยมีเนื้อหาหลักๆ ประกอบด้วย

3.5.1 สถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย

3.5.2 ข้อมูลตามมาตรา 17

- 1) จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- 2) จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
- 3) จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล
- 4) จำนวนการยอมความ รวมถึงจำนวนคดีที่ถึงที่สุด

3.6 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ ออกบังคับใช้ พร้อมทั้งการประมวลและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินการในการพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

4. คำนิยาม

ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 3)

บุคคลในครอบครัว หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 3)

ยุติการดำเนินคดี หมายความว่า กระบวนการของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี ที่จะไม่ดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวอีกต่อไป เนื่องจากคู่ความสามารถตกลงกัน หรือยอมความกันได้โดยมีการไกล่เกลี่ยหลังร้องทุกข์ หรือมีการร้องทุกข์แล้วถอนคำร้องทุกข์ หรือมีการถอนฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัวนั้น

5. หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

6. ผู้ดำเนินการจัดทำรายงาน

รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์
อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

7. แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม		จำนวนเดือน			
		1	2	3	4
1	จัดทำข้อเสนอโครงการ	◆◆			
2	เก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จาก Focus Group และการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานฯ		◆————◆		
3	รวบรวมปัญหา อุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูล สถานการณ์ความรุนแรง			◆————◆	
4	จัดพิมพ์ ทำรูปเล่ม ทำซีดี				◆————◆

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถจัดทำรายงานประจำปี 2551 - 2552 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตาม มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยแสดง รายละเอียดสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย ปัญหา อุปสรรคพร้อมทั้งการประมวลและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินการในการพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2. สามารถนำข้อมูลจากรายงานเผยแพร่สู่สาธารณะ องค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

บทที่ 2

สถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย

ก่อนที่จะกล่าวถึงสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย คณะผู้จัดทำได้รวบรวมแนวคิดสากลและบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นที่มาของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งมุ่งเน้นการคุ้มครองเด็กและสตรีเป็นสำคัญ ดังนี้

2.1 หลักการสากลและบทบัญญัติทางกฎหมายของไทย

2.1.1 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)*

อนุสัญญานี้ได้วางแนวปฏิบัติสำหรับเด็กให้กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน

2) การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก

3) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม

4) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นเหล่านั้น

2.1.2 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) ** มีวัตถุประสงค์หลัก คือการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าเลือกปฏิบัติต่อสตรี (discrimination against women) พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอย่างแท้จริง ซึ่งจะไม่ถือว่าเป็น

* มีผลบังคับใช้ วันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1990 (พ.ศ. 2533) ประเทศไทยเป็นสมาชิกตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน 2535

** สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2524 สำหรับพิธีสารเลือกรับ สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2542 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2543 (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ การปรับรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี

2) กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต (public life) ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา

3) กล่าวถึงการที่สตรีจะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ โดยได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงาน รวมถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร การที่รัฐภาคีจะประกันความเป็นอิสระของสตรีด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคม และการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบท ทั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่

4) กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่ง และกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

5) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของทบวงชำนาญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

6) กล่าวถึงการมิให้ตีความข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่า ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ การเปิดให้ลงนามและกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา การแก้ไขอนุสัญญา เงื่อนไขการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญา การตั้งข้อสงวน การขัดแย้งในการตีความระหว่างรัฐภาคี

2.1.3 ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)*

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี โดยในปฏิญญาสากลนี้ได้ให้ความหมายของความรุนแรงต่อสตรี หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงทางเพศ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดการทำร้ายทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่ข่มขู่คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ยังได้แบ่งประเภทของความรุนแรงต่อสตรี ดังนี้

(ก) ความรุนแรงต่อร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นในครอบครัว การทุบตี การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กผู้หญิงในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้กับ

* มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ วันที่ 20 ธันวาคม 2536

ครอบครัวสามี การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่สมรส และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี

(ข) ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศและจิตใจที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไป รวมถึงการข่มขืน การทารุณกรรมทางเพศ การสวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ทำงานในสถาบันการศึกษา และสถานที่ต่างๆ การค้าหญิงและการบังคับให้ค้าประเวณี

(ค) ความเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็ความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ ในปฏิญญานี้ ระบุหน้าที่ของรัฐโดยละเอียด เช่น การออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหา มีมาตรการป้องกันแก้ไขมิให้เกิดปัญหานี้ในสังคม รวมถึงบริการทางสังคม บริการทางด้านสุขภาพ การฟื้นฟูรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้หญิงที่ประสบปัญหา และที่สำคัญคือให้รัฐจัดเตรียมงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขจัดความรุนแรงต่อสตรี เป็นต้น

ปฏิญญาฉบับดังกล่าวเน้นการที่สตรีควรได้รับความเท่าเทียมในการรับประโยชน์และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทุกด้านและเสรีภาพขั้นพื้นฐานด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมือง และด้านอื่นๆ สิทธิดังกล่าว คือ

1. สิทธิในชีวิต
2. สิทธิแห่งความเสมอภาค
3. สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของบุคคล
4. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียม
5. สิทธิที่จะเป็นอิสระจากการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ
6. สิทธิที่จะสามารถบรรลุถึงการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ได้มาตรฐานสมบูรณ์
7. สิทธิในการมีข้อตกลงที่ยุติธรรมและพอใจในการทำงาน
8. สิทธิที่จะไม่ตกอยู่ในสภาพทุกข์ทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้าย หรือการลงโทษ หรือปฏิบัติที่เลวทรามไร้มนุษยธรรม

2.1.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

เนื้อหาโดยย่อของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลหญิงชาย เด็ก สตรี มีดังนี้

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง
(2) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม
(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจาราคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

มาตรา 52 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

(2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพ และการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

(3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 81 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(2) คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(5) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

2.2 ภาพรวมสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย

2.2.1 สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวไทย*

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัวด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน

สภาพการณ์ความเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สร้างผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัว จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลายยิ่งขึ้น และสมาชิกในครอบครัว มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจยังผลให้เกิดความสั่นคลอนของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน

* จากแผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งจัดโดยความร่วมมือระหว่าง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง, 2551.

โครงสร้างและความสัมพันธ์หรือพันธะระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ที่มีต่อกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศ

ปัญหาต่างๆ อาจรวมเรื่องดังต่อไปนี้

1) ความยากจน ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้โดยตรง หัวหน้าครอบครัวตกงานทำให้ขาดรายได้จนเจือครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมาเป็นกลุ่มรับจ้างใช้แรงงานและทำงานประจำรับเงินเดือน

2) การแพร่ระบาดของยาเสพติดพบมากในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี ทั้งเพศหญิงและชาย สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญ บิดามารดาหย่าร้าง เด็กขาดความอบอุ่นได้รับการเลี้ยงดูแบบอิสระปล่อยตามสบาย ทำให้ขาดที่พึ่งหรือการชี้แนะให้คำปรึกษา ทำให้ขาดการควบคุมตนเอง พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่ซื้อขายยาเสพติด และเพื่อนมีส่วนสำคัญที่ชักจูงให้เริ่มเสพยาเสพติด

3) การติดเชื้อโรคเอดส์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและผู้ใช้แรงงาน นำไปสู่การติดเชื้อและเสียชีวิตจากโรคเอดส์ ทำให้แพร่เชื้อไปยังสมาชิกในครอบครัว เมื่อพ่อแม่ติดเชื้อและเสียชีวิตลง ลูกที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้กลายเป็นเด็กกำพร้าไร้ที่พึ่ง

4) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การกระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวของฝ่ายชาย การใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสินปัญหาและมีพฤติกรรมก้าวร้าวในสิ่งเสียดสี ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท และทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

5) สัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง พ่อ-แม่-ลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ ละเลยการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม รวมทั้งการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลักภาระโดยให้เป็นหน้าที่ของสถาบันอื่นในสังคมมากขึ้น เช่น สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ

6) เด็กถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ขาดความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู มีทั้งเด็กถูกทอดทิ้งปล่อยปละละเลย เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสทางสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

7) ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่ได้ได้รับความสนใจดูแลเท่าที่ควร โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชนบทเป็นจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้รับภาระเลี้ยงดูหลาน เนื่องจากพ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุ ที่อยู่ในวัยควรจะได้พักผ่อน ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กที่ยังช่วยตนเองไม่ได้ ในภาวะที่ผู้สูงอายุเองก็ต้องการให้ดูแลเกื้อหนุน

8) ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ มีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น จึงเป็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง เพราะการที่สมาชิกในสังคมไม่ได้สร้างสรรค์ร่วมมือกัน โอกาสที่จะสร้างพลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะเป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น

2.2.2 สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

1) ข้อมูลจากศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรงหรือศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center - OSCC)*

จากสถิติผู้เข้ารับบริการของศูนย์พึ่งได้ทั่วประเทศ ของสำนักบริหารการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติการถูกทำร้ายในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ ปี พ.ศ.2551-2552

ปี	จำนวนโรงพยาบาล	จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง		จำนวนสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง	รวม	จำนวนเฉลี่ยการถูกทำร้าย
		เด็กชาย	เด็กหญิง			
2551	582	1,632	11,404	13,595	26,631	73 ราย/วัน
2552	624	1,657	10,702	11,152	23,511	64 ราย/วัน

จากตารางที่ 1 ในปี พ.ศ. 2551 และ 2552 จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกระทำจะเป็นเด็กหญิงและสตรี หากคำนวณในภาพรวมโดยเฉลี่ย ผู้ถูกระทำทั้งเด็กและสตรีจะมีจำนวน 73 และ 64 รายตามลำดับ ซึ่งมีจำนวนลดลง ในขณะที่จำนวนโรงพยาบาลที่ให้บริการมีมากขึ้น จึงน่าจะเป็นข้อสังเกตว่า การแจ้งเหตุ หรือการแจ้งความจริงของผู้ถูกระทำต่อศูนย์พึ่งได้ว่ามีความรุนแรงเกิดขึ้นมีข้อจำกัดอย่างไรหรือไม่

* ข้อมูลจาก สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 2 ข้อมูลผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก ของศูนย์พิงได้ ปี พ.ศ.2551-2552

ผู้กระทำความรุนแรง	ปี 2551	ปี 2552
พ่อ	320	362
แม่	198	155
พ่อ/แม่เลี้ยง	322	230
พ่อ/แม่บุญธรรม	56	23
ผู้ดูแล/ผู้อุปการะ	151	132
พี่น้อง/ญาติ	863	683
แฟน	3,625	4,509
เพื่อน	2,151	2,086
เพื่อนร่วมงาน	201	116
เพื่อนบ้าน	833	978
ครู	113	105
พระ/นักบวช	123	65
นายจ้าง	89	45
คนไม่รู้จักรัก/คนแปลกหน้า	1,525	1,520
อื่น ๆ	1,393	1,117
รวม	11,963	12,126

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลในส่วนของผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก เฉพาะปี พ.ศ. 2551 จะเห็นว่า ผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นแฟน รองลงมาเป็นเพื่อน และคนไม่รู้จักรัก/คนแปลกหน้าตามลำดับ ส่วนในปี 2552 ผู้กระทำส่วนใหญ่ยังคงเป็นแฟน เพื่อน และคนไม่รู้จักรัก/คนแปลกหน้า เช่นเดียวกับในปี 2551

ตารางที่ 3 ข้อมูลผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรี ของศูนย์พึ่งได้ ปี พ.ศ.2551-2552

ผู้กระทำความรุนแรง	ปี 2551	ปี 2552
คู่สมรส	5,478	5,214
แฟน	1,410	1,468
เพื่อน	611	671
ผู้ดูแล/ผู้อุปการะ	105	88
พ่อ	88	59
แม่	39	31
พ่อ/แม่เลี้ยง	36	33
พ่อ/แม่บุญธรรม	13	1
ลูกชาย/ลูกสาว/ลูกเลี้ยง	163	159
พี่น้อง/ญาติ	619	535
เพื่อนบ้าน	727	503
นายจ้าง	135	27
ลูกจ้าง	48	7
ครู	6	2
พระ/นักบวช	108	11
คนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้า	944	1,285
อื่น ๆ	1,244	745
รวม	11,774	10,839

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลในส่วนของผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็ก เฉพาะปี 2551จะเห็นว่า ผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นแฟน รองลงมาเป็นเพื่อน และคนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้าตามลำดับ ส่วนในปี 2552 ผู้กระทำส่วนใหญ่ยังคงเป็นแฟน เพื่อน และคนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้า เช่นเดียวกับในปี 2551 สะท้อนให้เห็นว่า ผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นบุคคลใกล้ชิดกับผู้ถูกระทำนั่นเอง

2) ข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง

สถิติปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จากการให้บริการของฝ่ายศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง ซึ่งเป็นตัวเลขที่สะท้อนความรุนแรงอย่างชัดเจนในแง่ของภาพรวมที่เกิดขึ้นจริง มิใช่เฉพาะคดีทางอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำฯ เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2551 พบว่า จำนวนผู้ขอคำปรึกษามี 594 ราย แยกการให้คำปรึกษาเป็น 4 ด้าน ซึ่งเป็นการปรึกษาด้านกฎหมายคดีแพ่งมากที่สุด น้อยที่สุด กรณีการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในคู่สมรส

- คดีแพ่ง	297 ราย	คิดเป็นร้อยละ 50
- ด้านสังคมสงเคราะห์	157 ราย	คิดเป็นร้อยละ 26.44
- คดีอาญา	115 ราย	คิดเป็นร้อยละ 19.36
- การตั้งครรภ์ไม่พร้อม	25 ราย	คิดเป็นร้อยละ 4.2

จากจำนวนผู้ขอคำปรึกษา 594 ราย ประสบปัญหา 811 กรณีปัญหา ซึ่งหมายความว่า ความรุนแรงในครอบครัวนั้นสภาพปัญหาที่มีความซับซ้อน ทำให้ผู้ประสบปัญหา 1 ราย อาจต้องดำเนินคดีอาญาและฟ้องคดีแพ่งเพื่อที่จะคลี่คลายในปัญหาที่เกิดขึ้น หรือว่าฟ้องในคดีแพ่งหลายคดีใน 1 ราย ทั้งหย่า อำนาจการปกครองบุตร ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร สินสมรส ทำให้ผู้หญิงต้องแบกรับสภาพปัญหาที่รุนแรงและค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีแพ่งที่สูงขึ้น

จาก 811 กรณีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นั้นแบ่งได้ดังนี้

- คดีแพ่ง	383 กรณีปัญหา (ร้อยละ 47.22)
- สังคมสงเคราะห์	238 กรณีปัญหา (ร้อยละ 29.35)
- คดีอาญา	165 กรณีปัญหา (ร้อยละ 20.35)
- การตั้งครรภ์ไม่พร้อม	25 กรณีปัญหา (ร้อยละ 3.08)

ในส่วนของคุณลักษณะหลังของผู้ขอคำปรึกษา ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงอายุ อาชีพ การศึกษา กรณีความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2551

ข้อมูล	จำนวน(ร้อยละ)
1.อายุ	
1. 31-40 ปี (มากที่สุด)	349 (38%)
2. 41-50 ปี (ลำดับที่สอง)	236 (26%)
3. 21-30 ปี (ลำดับสาม)	217 (24%)
4. 51-60 ปี	64 (7%)
5. ต่ำกว่า 20ปี	25 (3%)
6. มากกว่า 60 ปี	18 (2%)
- ไม่ระบุ 280 (ร้อยละ 24 ของข้อมูลทั้งหมด)	

ข้อมูล	จำนวน(ร้อยละ)
2.การศึกษา	
1. ปริญญาตรี (มากที่สุด)	178 (39%)
2. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ลำดับสอง)	75 (16%)
3. ประถมศึกษา (ลำดับสาม)	71 (15%)
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	49 (11%)
5. ปริญญาวิชาชีพ (ปวช.)	42 (9%)
6. ปริญญาวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	30 (7%)
7. ปริญญาโท	13 (3%)
8. ปริญญาเอก	1 (0%)
9. ไม่ได้รับการศึกษา	1 (0%)
- ไม่ระบุ 729 (ร้อยละ 61 ของข้อมูลทั้งหมด)	
3. อาชีพ	
1. รับจ้าง (มากที่สุด)	298 (35%)
2. แม่บ้าน (ลำดับสอง)	107 (13%)
3. ธุรกิจส่วนตัว (ลำดับสาม)	82 (9%)
4. รับราชการ	146 (8%)
5. ค้าขาย	63 (7%)
6. พนักงานบริษัท	51 (6%)
7. ไม่ประกอบอาชีพ	27 (3%)
8. กำลังศึกษา	19(2%)
9. อาชีพอิสระ (นักแสดง นักร้อง ช่างซ่อมรถ มัคคุเทศก์ ตัดเย็บเสื้อผ้า)	19 (2%)
10. รัฐวิสาหกิจ	11 (1%)
11. พยาบาล สัตวแพทย์ ผู้ช่วยพยาบาล	10 (1%)
12. วิศวกร สถาปนิก	8 (1%)
13. ตกงาน	8 (1%)
14. เกษตรกร	7 (1%)
15. นักการเมือง	4 (0%)
16. ข้าราชการบำนาญ	4 (0%)
- ไม่ระบุ 325 (ร้อยละ 27 ของข้อมูลทั้งหมด)	

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ขอคำปรึกษาซึ่งประสบปัญหาส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปีคิดเป็นร้อยละ 38 โดยในกลุ่มผู้หญิงที่เป็นผู้ร้องนั้นจะเป็นกลุ่มอายุ 31-40 ปี มากที่สุด รองลงมาอายุ 21-30 ปี ในผู้ชายที่เป็น

คู่กรณีส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี รองลงมาอายุ 41-50 ปี โดยในกลุ่มของผู้ชายเฉลี่ยแล้วจะมีอายุที่มากกว่าผู้หญิง และพบว่าผู้ประสบปัญหาครอบครัวในกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 20 ปี กับมากกว่า 60 ปี มีสถิติที่สูงขึ้น

ผู้ประสบปัญหาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 39 ซึ่งอยู่ในกลุ่มของผู้หญิงที่เป็นผู้ร้องและผู้ชายในสัดส่วนที่เกือบเท่ากัน

ในกลุ่มอาชีพรับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 35 ซึ่งพบทั้งหญิงและชายที่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมา คือแม่บ้าน ซึ่งจะจับคู่กับสามีที่ทำงานราชการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำรวจ ในอาชีพลำดับที่สามคือธุรกิจส่วนตัวนั้น พบว่าถึงแม้จะพบในผู้หญิงและผู้ชาย แต่สถิติของผู้ชายที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวนั้นจะมากกว่า ส่วนผู้หญิงมากที่สุด คือ รับจ้าง แม่บ้านและค้าขายตามลำดับ รองลงมาคือ สถิติกลุ่มอาชีพที่ประสบปัญหาความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4 อยู่ในกลุ่ม

- อาชีพอิสระ (นักแสดง นักร้อง ช่างซ่อมรถ มัคคุเทศก์ ตัดเย็บเสื้อผ้า)
- พยาบาล สัตวแพทย์ ผู้ช่วยพยาบาล
- วิศวกร สถาปนิก

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ พบว่า เป็นการกระทำ

1. ระหว่างสามี-ภรรยา ที่ยังมีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา 506 ราย
2. ระหว่างอดีตสามี - ภรรยา 47 ราย
3. ระหว่างความสัมพันธ์แบบแฟน คบกันแบบแฟนแล้วเกิดการตั้งครรภ์ 7 ราย
4. ระหว่างคู่หมั้น หมั้นแล้วไม่มาแต่งงาน 1 ราย
5. ระหว่างผู้หญิงด้วยกัน ภรรยาที่จดทะเบียน- ภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส 15 ราย
6. ระหว่างเครือญาติข่มขืนบุคคลในครอบครัว 7 ราย
7. ระหว่างบุคคลในครอบครัว 11 ราย

ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งจากสถิติในปี 2551 นั้น ผู้มาขอคำปรึกษา 115 คน มีปัญหา 165 กรณีปัญหา พบลักษณะความรุนแรง 6 รูปแบบ คือ ชีวิต เพศ ร่างกาย ร่างกายและจิตใจ ทรัพย์สิน ชื่อเสียง ซึ่งความรุนแรงต่อร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 43 รองลงมาข่มขืน กระทำชำเรา และพยายามฆ่า

ในส่วนของคดีอาญาความรุนแรงในครอบครัว ปรากฏดังนี้

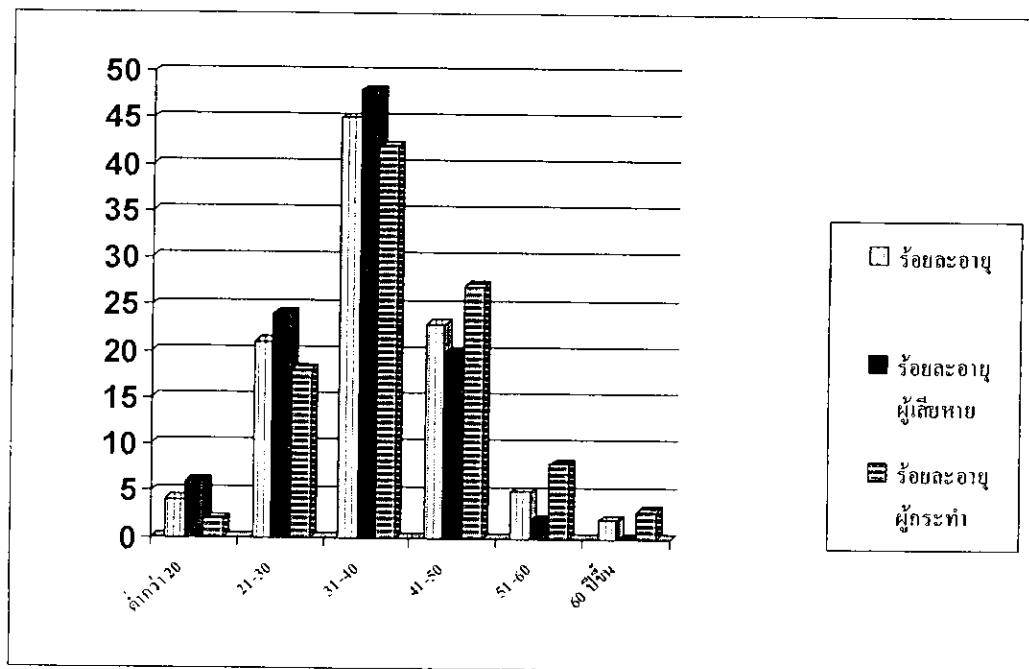
ตารางที่ 5 แสดงคดีอาญาความรุนแรงในครอบครัว ปี พ.ศ.2551

คดีอาญา	จำนวน (คดี)	ร้อยละ
คดีทำร้ายร่างกาย	68	41
คดีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550	64	39
ข่มขืนกระทำชำเรา	12	7
พยายามฆ่า	7	4
ข่มขู่	3	1
กักขังหน่วงเหนี่ยว	2	1
ขบไล่	2	1
ยักยอก	2	1
พรากผู้เยาว์	1	1
อนาจาร	1	1
หมิ่นประมาท	1	1
บุกรุก	1	1
ปลอมแปลงเอกสาร	1	1
รวม	165	100

จากตารางที่ 5 เมื่อแยกเป็นประเภทคดีแล้ว 3 ลำดับแรกได้แก่ คดีทำร้ายร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 41 รองลงมา เป็นคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 39 และคดีข่มขืนกระทำชำเรา ร้อยละ 7 ตามลำดับ โดยมีข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

- มีเหล่าเป็นปัจจัยกระตุ้น ร้อยละ 31
- รายได้ต่ำสุดผู้เสียหาย 4,000 บาท/เดือน รายได้สูงสุดผู้เสียหาย 100,000 บาท/เดือน
- ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 45
- อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง ร้อยละ 35
- การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 29

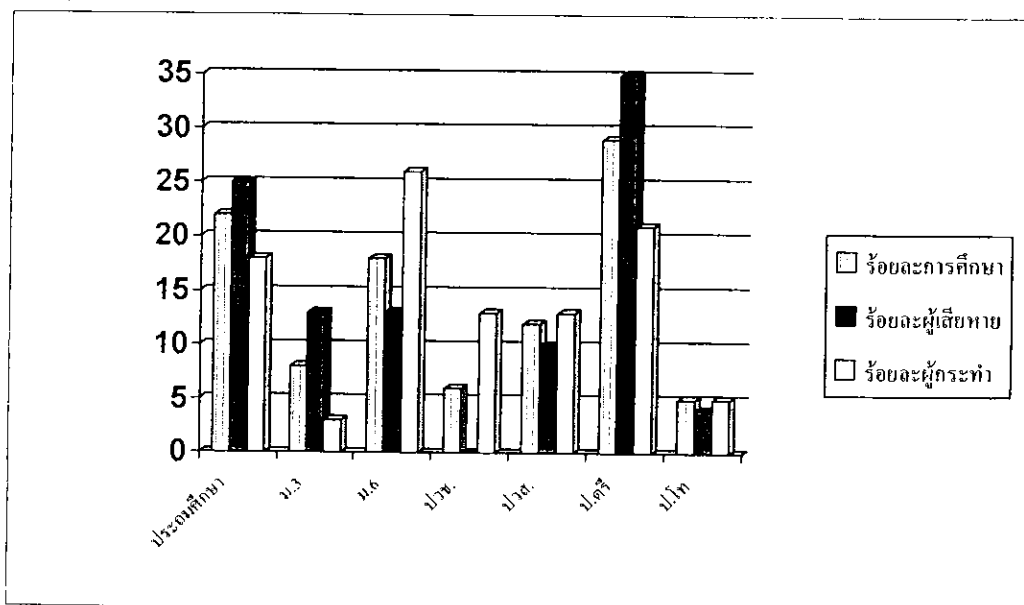
แผนภูมิที่ 1 แสดงร้อยละอายุของผู้ประสบคดีอาญา อายุผู้เสียหายและอายุผู้กระทำที่เป็นกรณีความรุนแรงในครอบครัว

จากแผนภูมิที่ 1 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านอายุผู้ถูกกระทำที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 48 ผู้กระทำ 31-40 ปี ร้อยละ 42 ทำให้กลุ่มอายุที่ประสบปัญหาคดีอาญาส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุมากที่สุด 31-40 ปี ร้อยละ 45

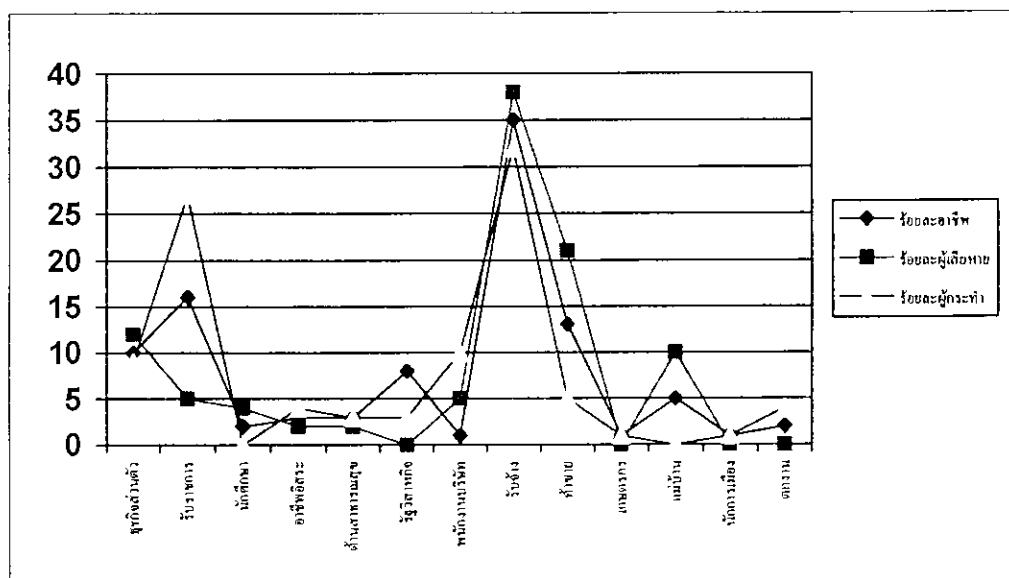
อายุต่ำสุดของผู้เสียหาย 15 ปี จำนวน 2 คน อายุต่ำสุดของผู้กระทำ 17 ปี 1 คน ผู้กระทำอายุต่ำกว่า 20 ปี 2 คน คือ 17 ปี และ 19 ปี (แผนภูมิที่ 1)

แผนภูมิที่ 2 แสดงร้อยละการศึกษาผู้ประสบคดีอาญา การศึกษาผู้เสียหาย การศึกษาผู้กระทำที่เป็นกรณีความรุนแรงในครอบครัว

จากแผนภูมิที่ 2 ด้านการศึกษา ผู้กระทำการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุดร้อยละ 29 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 26 ตามลำดับ ส่วนผู้ถูกกระทำหรือผู้เสียหายมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 35 รองลงมาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 25 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 3 แสดงร้อยละอาชีพผู้ประสบคดีอาญา อาชีพผู้เสียหาย อาชีพผู้กระทำที่เป็นกรณีความรุนแรงในครอบครัว

จากแผนภูมิที่ 3 ผู้ถูกกระทำหรือผู้เสียหายประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 38 รองลงมาค้าขาย ร้อยละ 21 แม่บ้านร้อยละ 10 ส่วนผู้กระทำส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32 รองลงมาคือรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 27 ซึ่งข้าราชการส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้กระทำคือ ตำรวจ กลุ่มอาชีพอิสระ ได้แก่ นักร้อง มัคคุเทศก์ ขับรถแท็กซี่ อาชีพด้านสาธารณสุข ได้แก่ สัตวแพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล

ส่วนในปี พ.ศ. 2552 พบว่า มีผู้ขอรับบริการ 775 ราย เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 668 ราย คิดเป็นร้อยละ 86 โดยการบริการ ดังนี้

- ด้านสังคมสงเคราะห์ 253 ราย คิดเป็นร้อยละ 38
- ด้านกฎหมาย 415 ราย คิดเป็นร้อยละ 62

สถิติด้านสังคมสงเคราะห์

จากจำนวนผู้ขอรับบริการ 267 ราย พบว่าเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 253 ราย คิดเป็นร้อยละ 95 สภาพกรณีปัญหา 380 กรณี (1 ราย มีสภาพกรณีปัญหามากกว่า 1 กรณี) เช่น กรณีที่ผู้หญิงตั้งครรรภ์แต่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบอ้างว่าตนเองมีครอบครัวอยู่แล้ว และตีตัวออกห่างไม่สามารถติดต่อได้ หรือสามีไปมีหญิงอื่นไม่อุปการะครอบครัวเมื่อภรรยาสอบถามก็ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น แบ่งเป็นสภาพกรณีปัญหา 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านครอบครัว 186 ราย คิดเป็นร้อยละ 73 สภาพกรณีปัญหา 282 กรณี
2. ด้านการตั้งครรภ์ 43 ราย 55 กรณี
3. ด้านสังคม ได้รับผลกระทบจากปัญหาครอบครัว 24 ราย 43 กรณี

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบว่าปัญหาด้านครอบครัว กรณีที่สามีไปมีหญิงอื่นมีมากที่สุด รองลงมาสามีไม่อุปการะ ลำดับ 3 ได้แก่ กรณีการทำร้ายร่างกาย และลำดับ 4 ความขัดแย้งระหว่างสามี-ภรรยา กรณีปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนและละเอียดอ่อนของปัญหา เนื่องจากผู้ประสบปัญหา 1 ราย มีสภาพปัญหามากกว่า 1 กรณีและกรณีปัญหาดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความรุนแรงด้านต่างๆ ตามมาด้วย

ส่วนกรณีการตั้งครรภ์โดยผู้ชายไม่รับผิดชอบมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 65 ปัญหาดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับในปีที่ผ่านมา คือ เมื่อผู้ชายทราบว่าผู้หญิงตั้งครรภ์ก็จะตีตัวออกห่างไม่รับผิดชอบ บางรายอ้างว่ามีครอบครัวแล้ว บางรายทิ้งภรรยาไปแล้วมีผู้หญิงคนใหม่ ส่วนกรณีปัญหาการตั้งครรภ์ที่เป็นผลจากการข่มขืนกระทำชำเรา และพรากผู้เยาว์นั้น คิดเป็นร้อยละ 11 ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ปกครองทราบภายหลังจากผู้ประสบปัญหาตั้งครรภ์แล้วแฟนทิ้งไปไม่รับผิดชอบ ซึ่งผู้ปกครองบางรายได้มีการแจ้งความดำเนินคดีในข้อหาพรากผู้เยาว์ และไม่พร้อมที่จะเลี้ยงเด็กที่อยู่ในครรภ์ แต่ไม่สามารถดำเนินยุติการตั้งครรภ์ได้ เนื่องจากแพทย์เกรงว่าผู้ปกครองจะฟ้องในภายหลัง

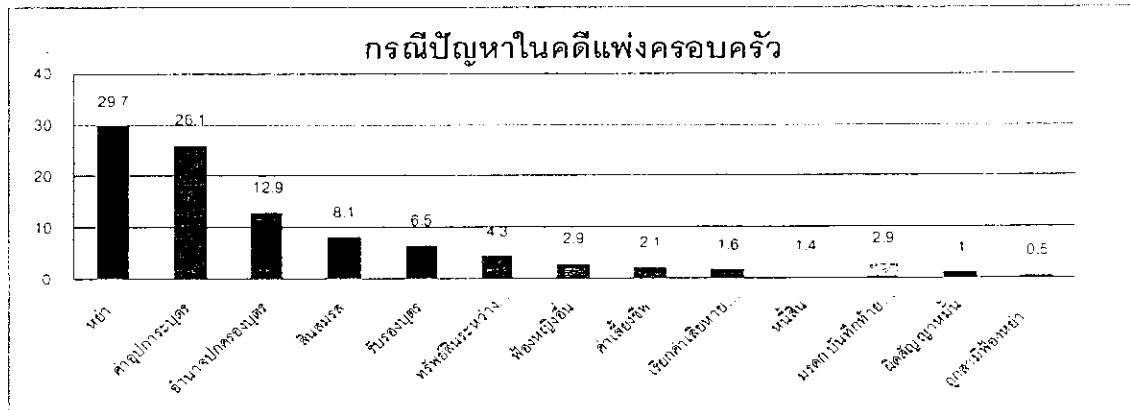
ผลกระทบของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ตามมาคือความไม่พร้อมในการดูแลบุตร และผู้ปกครองประสบปัญหาบางรายไม่สามารถพักอาศัยอยู่ในบ้านของตนเองได้ จึงต้องการที่พักชั่วคราว หรือผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายไม่อุปการะรับผิดชอบ ต้องหนีออกจากที่พักเพื่อความปลอดภัย ดังนั้น การให้คำปรึกษาด้านสังคมกรณีที่พักจึงมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 และต้องเยียวยา รับฟังปัญหา ความเครียด วิตกกังวลเพื่อให้ผู้รับบริการมีพื้นที่ระบายปัญหา คิดเป็นร้อยละ 28

สถิติด้านกฎหมาย

จากจำนวนผู้ขอรับบริการ 508 ราย พบว่า เป็นคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว 415 ราย คิดเป็นร้อยละ 82 สภาพกรณีปัญหา 594 กรณี แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคดีแพ่ง	259 ราย	คิดเป็นร้อยละ 62
2. ด้านคดีอาญา	156 ราย	คิดเป็นร้อยละ 38

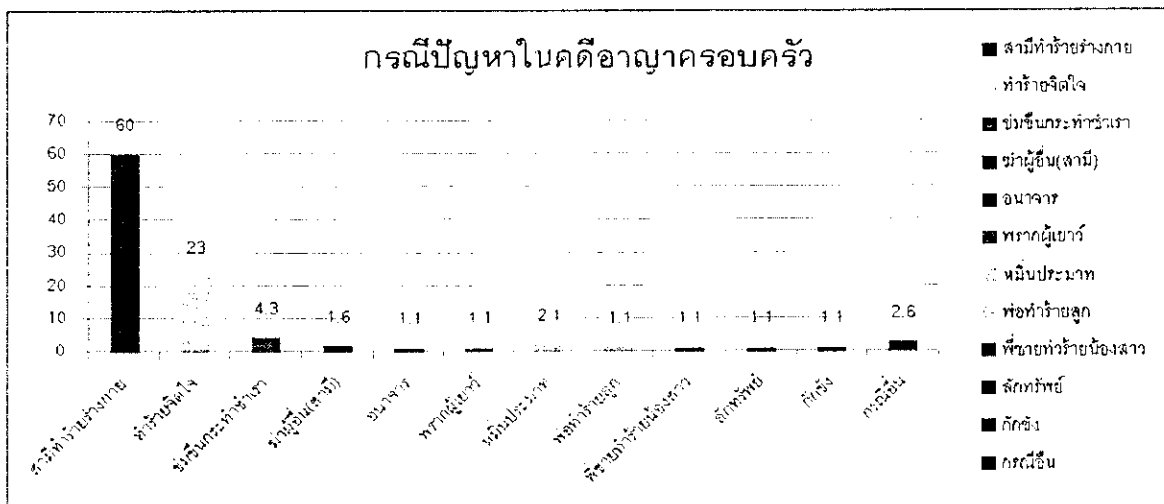
1. ด้านคดีแพ่ง 259 ราย สภาพกรณีปัญหา 418 กรณี แบ่งเป็นกรณีปัญหา ดังนี้

แผนภูมิที่ 4

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า จำนวนผู้ขอคำปรึกษากรณีการหย่า มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา กรณีคำอุปการะบุตร คิดเป็นร้อยละ 13 ในกรณีความรุนแรงในคดีแพ่งมีกรณีที่อยู่ถูกสามี ฟ้องหย่า 2 กรณี

2. ด้านคดีอาญา 156 ราย สภาพกรณีปัญหา 187 กรณี

แผนภูมิที่ 5

เมื่อจัดลำดับกรณีปัญหาแล้วพบว่า กรณีสามีทำร้ายร่างกายมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา เป็นกรณีการทำร้ายจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 23 ลำดับ 3 กรณีข่มขืนกระทำชำเรา คิดเป็นร้อยละ 4.3

กรณีคดีอาญาทางเพศในครอบครัว 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 จากกรณีผู้ที่ขอรับบริการด้านคดีอาญาความรุนแรงในครอบครัว

แบ่งตามลักษณะสภาพปัญหาและความสัมพันธ์ ดังนี้

1. สามีบังคับมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 45
2. ระหว่างเครือญาติ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 37
3. ระหว่างพ่อ-ลูก 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 9
4. พ่อเลี้ยงและตา 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 9

ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการกระทำด้วยความรุนแรง

- แอลกอฮอล์ 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 28
- แอลกอฮอล์และการพนัน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1
- แอลกอฮอล์และยาเสพติด 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1
- ยาเสพติด 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1
- การพนัน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1
- ไม่ระบุ 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 68

3) ข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งรับผิดชอบบ้านพักเด็กและครอบครัวซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นบ้านพักฉุกเฉินหรือสถานแรกรับสำหรับเด็ก สตรี และบุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มีสถิติที่น่าสนใจดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง ปี 2551-2552

ผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรง ปีงบประมาณ	เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง				สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง			
	ร่างกาย	จิตใจ	เพศ	รวม	ร่างกาย	จิตใจ	เพศ	รวม
2551	259	410	357	1,026	239	419	79	737
2552	204	262	155	621	254	416	35	705
รวม	463	672	512	1,647	493	835	114	1,442

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า ในกลุ่มเด็กจะถูกกระทำความรุนแรงทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นการกระทำทางเพศและทางด้านร่างกายตามลำดับ

ส่วนสตรี จะถูกกระทำความรุนแรงทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน แต่รองลงมาเป็นการกระทำทางด้านร่างกายและทางเพศ ตามลำดับ

นอกจากนี้ในปีงบประมาณ 2552 ยังพบว่า พื้นที่ที่มีการแจ้งเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเข้ามาใช้บริการของบ้านพักฯ มีจำนวนตามลำดับดังนี้

ด้านเด็ก

1.บ้านพักเด็กและครอบครัวภูเก็ต	80 ราย
2.บ้านพักเด็กและครอบครัวสระบุรี	51 ราย
3.บ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพฯ	34 ราย

ด้านสตรี

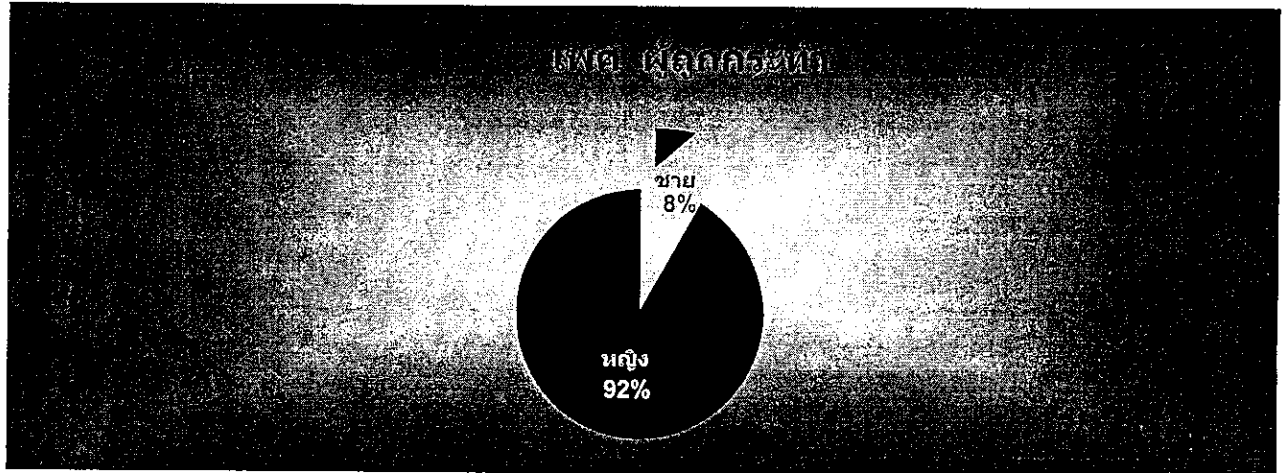
1.บ้านพักเด็กและครอบครัว กรุงเทพฯ	270 ราย
2.บ้านพักเด็กและครอบครัวภูเก็ต	68 ราย
3.บ้านพักเด็กและครอบครัวสระบุรี	30 ราย

4) ข้อมูลจากบันทึกรายงานการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตาม แบบ คร.6

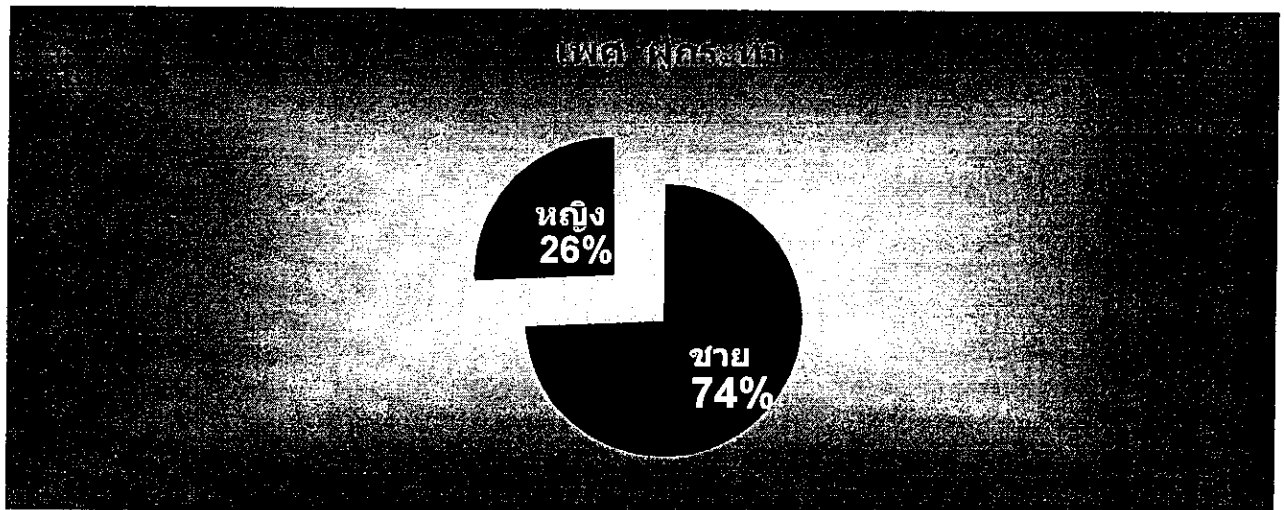
บันทึกรายงานการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามแบบ คร. 6 เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ กำหนดไว้ “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้ดำเนินการผล ความคืบหน้าของการนั้น แล้วรายงานให้สำนักงานทราบโดยเร็ว ตามแบบ คร. 6 ท้ายระเบียบนี้”

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบได้รวบรวมรายงานตามแบบ คร.6 จากศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งตั้งอยู่ ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 75 จังหวัดในส่วนภูมิภาค และ ณ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในกรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 มีจังหวัดที่ส่งรายงานรวม 40 จังหวัด จำนวนเหตุการณ์รวม 505 ราย สรุปได้ ดังนี้

1) เพศหญิงถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุด จำนวน 369 ราย และเพศชายเป็นผู้กระทำความรุนแรงมากที่สุด จำนวน 288 ราย (โปรดดูแผนภูมิที่ 6, 7)

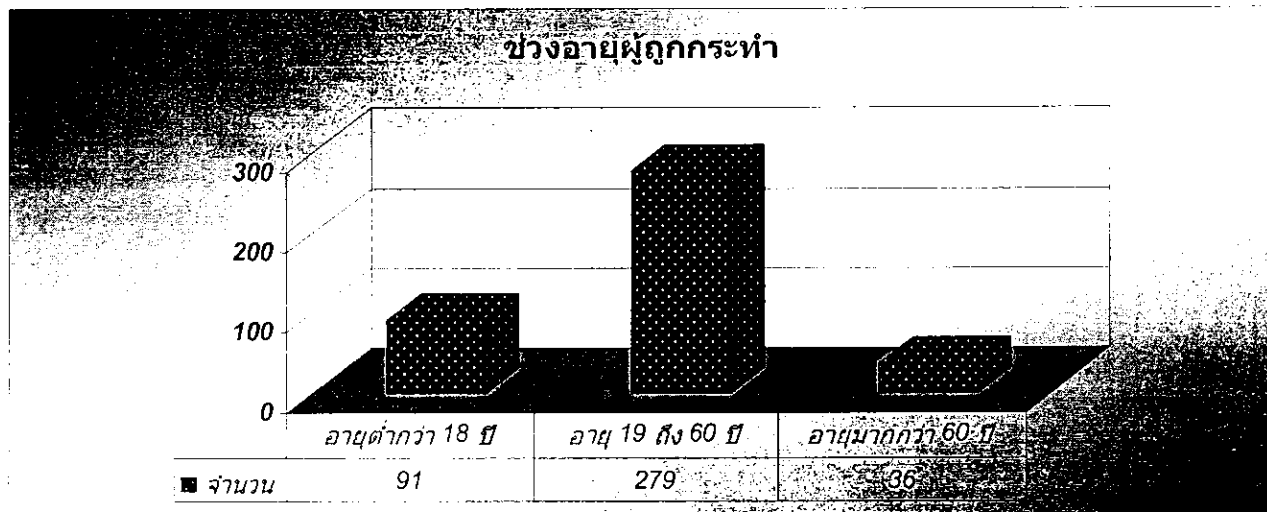

แผนภูมิที่ 6

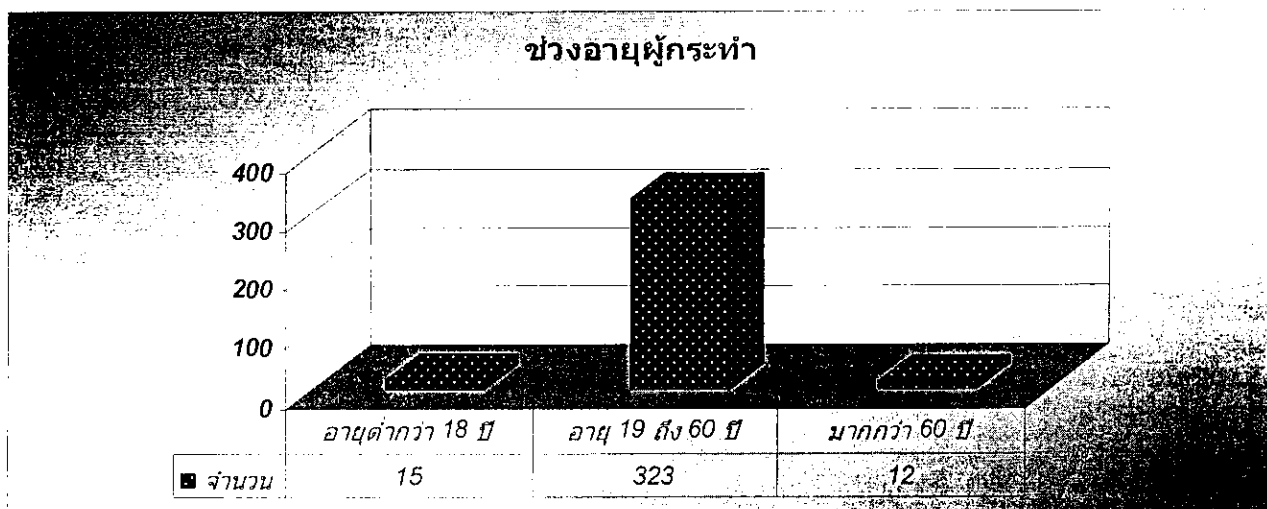

แผนภูมิที่ 7

2) ช่วงอายุ 19 ถึง 60 ปี เป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงมากที่สุด จำนวน 279 ราย และ ช่วงอายุ 19 ถึง 60 ปี เป็นผู้กระทำความรุนแรงมากที่สุด จำนวน 323 ราย (โปรดดูแผนภูมิที่ 8, 9)

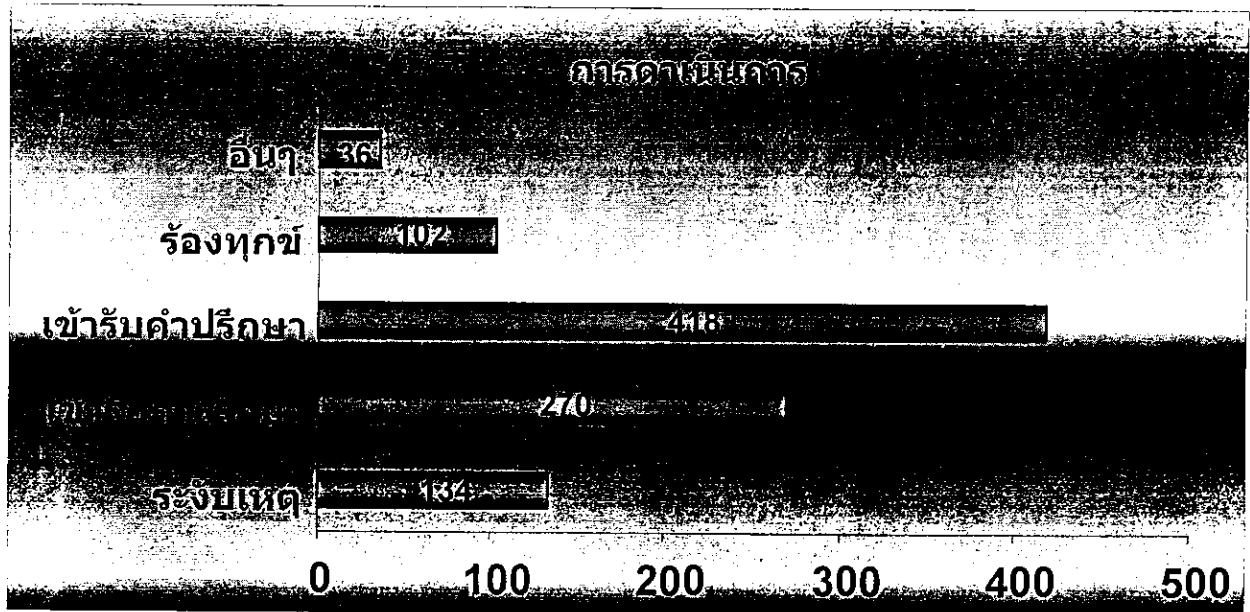

แผนภูมิที่ 8

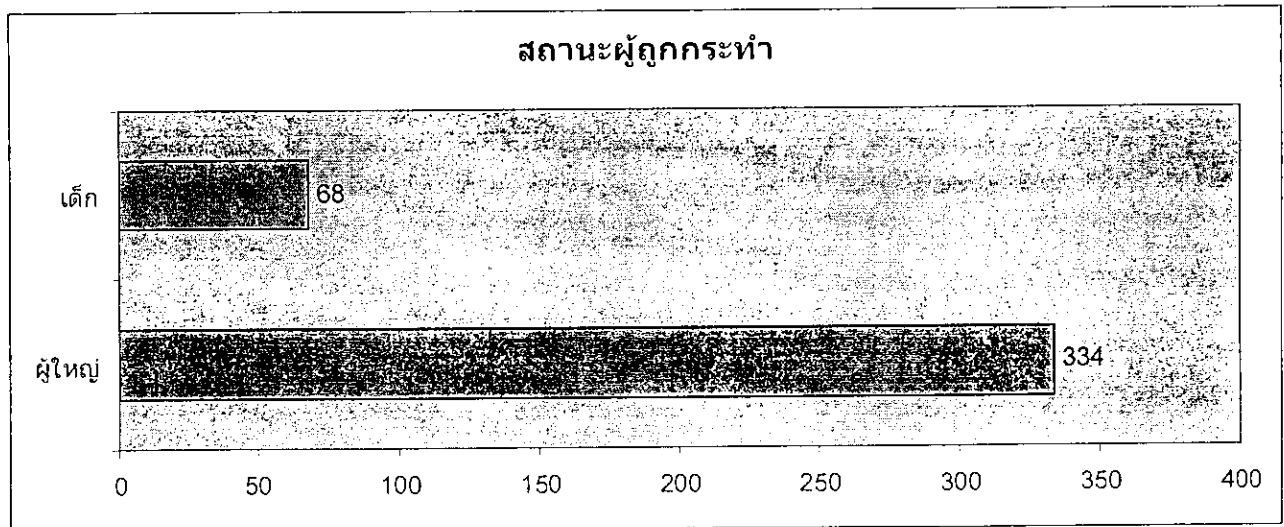
แผนภูมิที่ 9

3) การดำเนินการช่วยเหลือ ด้านให้คำปรึกษามากที่สุด จำนวน 418 ราย (โปรดดูแผนภูมิที่ 10)

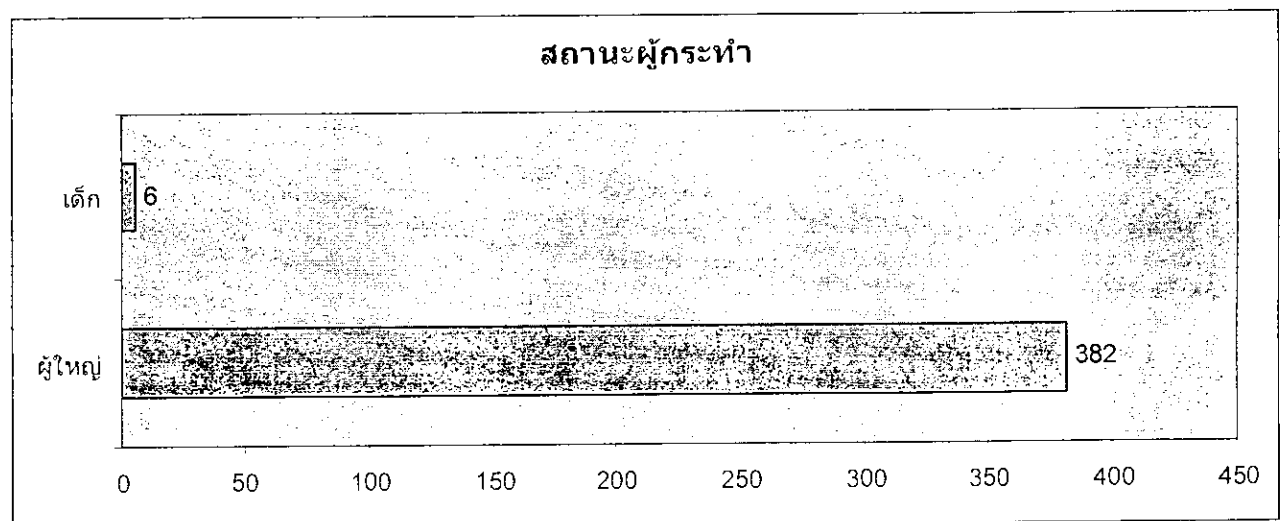

แผนภูมิที่ 10

4) ผู้ใหญ่ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุด จำนวน 334 ราย และผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความรุนแรงมากที่สุดจำนวน 382 ราย (โปรดดูแผนภูมิที่ 11, 12)

แผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 12

บทที่ 3

ข้อมูลตามมาตรา 17

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

3.1 ข้อมูลตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ข้อมูลตามมาตรา 17 นี้ เป็นข้อมูลที่มีฐานการนับจากจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยประสานข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

- 1) จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- 2) จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
- 3) จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล
- 4) จำนวนการยอมความ

ข้อมูลดังกล่าวได้มีการเก็บรวบรวม โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งแบบรายงานคดี ดังนี้

3.1.1 แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2551-2552

ตารางที่ 7

ช่วงระยะเวลาจัดเก็บ	(1)จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว		(2)จำนวน คำสั่ง กำหนด มาตรการ/ วิธีการเพื่อ การบรรเทา ทุกข์	(3)จำนวน การละเมิด คำสั่ง มาตรการ/ วิธีการเพื่อ การบรรเทา ทุกข์	(4)จำนวน การยอม ความชั้น สอบสวน
	ไม่ร้อง ทุกข์	ร้อง ทุกข์			
12 พย. 2550-31 ธ.ค. 2551	54	279	28	2	67
1 ม.ค. 2552-10 ก.ย. 2552	-	17	-	-	-

หมายเหตุ : ช่วงระยะเวลาจัดเก็บตามปีปฏิทิน ปี 2551 : 12 พ.ย. 50 - 31 ธ.ค. 2551

ปี 2552 : 1 ม.ค. 52 - 10 ก.ย. 2552

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของตำรวจ ส่วนใหญ่จะมีการร้องทุกข์ แต่มีการใช้คำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ เพียง 28 คดี ส่วนใน ปี พ.ศ. 2522 ข้อมูลที่จัดเก็บได้ยังไม่สมบูรณ์ จึงปรากฏจำนวนคดีน้อยมาก เนื่องจากจัดเก็บในช่วง วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึง วันที่ 10 กันยายน 2552 เท่านั้น

ตารางที่ 8

ประเภทความรุนแรง	จำนวนคดี				จำนวนคดี			
	ผู้ถูกกระทำอายุระหว่าง 0-18 ปี				ผู้ถูกกระทำอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป			
	หญิง		ชาย		หญิง		ชาย	
	2551	2552	2551	2552	2551	2552	2551	2552
ทางกาย	19	1	16	-	234	15	83	-
ทางเพศ	214	-	2	-	98	-	2	-
ทางจิตใจ	-	-	-	-	19	1	2	-
ทางสังคม (การทะเลาะ/ทอดทิ้ง)	1	-	3	-	1	-	-	-
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	234	1	21	-	352	16	87	-

หมายเหตุ : 1. ช่วงระยะเวลาจัดเก็บตามปีปฏิทิน ปี 2551 : 12 พ.ย. 2550 - 31 ธ.ค. 2551

ปี 2552 : 1 ม.ค. 2552 - 10 ก.ย. 2552

2. การรวบรวมข้อมูลตามตารางที่ 8 ปี พ.ศ. 2551 เป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากหลายหน่วยงานทำให้มีความซ้ำซ้อนตัวเลขจึงมีจำนวนมากกว่าตารางที่ 7 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการตำรวจ ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย ทางเพศ และทางจิตใจตามลำดับ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศหญิงอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางกาย ในส่วนของผู้ชายส่วนใหญ่เป็นคดีทางกายเช่นกันในด้านอื่นมีเพียงจำนวนเล็กน้อย ในปี 2552 ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย เช่นกัน

3.1.2 แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานอัยการสูงสุด 2551-2552

ตารางที่ 9

ช่วงระยะเวลาจัดเก็บ	(1) จำนวนคดี การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว		(2) จำนวนคดีที่สั่งฟ้อง	(3) จำนวนคดีที่สั่งไม่ฟ้อง	(4) ยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวน
	ไม่ร้องทุกข์	ร้องทุกข์			
1 ตค. 2550-30 กย. 2551	-	92	57	2	22
1 ตค. 2551-30 กย. 2552	-	145	126	-	19

หมายเหตุ : ช่วงระยะเวลาจัดเก็บตามปีงบประมาณ

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของอัยการ ส่วนใหญ่จะสั่งฟ้องตามคำร้องทุกข์ มีการยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวนเกือบครึ่งหนึ่งของคดีที่สั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้องเพียง 2 คดี ในปี พ.ศ. 2552 ส่วนใหญ่จะสั่งฟ้องตามคำร้องทุกข์ มีการยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวนเพียง 19 คดี

ตารางที่ 10

ประเภทความรุนแรง	จำนวนคดี				จำนวนคดี			
	ผู้ถูกกระทำอายุระหว่าง 0-18 ปี				ผู้ถูกกระทำอายุระหว่าง 18 ปี ขึ้นไป			
	หญิง		ชาย		หญิง		ชาย	
	2551	2552	2551	2552	2551	2552	2551	2552
ทางชีวิต ร่างกาย จิตใจ	-	1	-	1	54	112	4	21
ทางเพศ	12	3	-	-	7	1	-	1
ทางเสรีภาพ	6	-	-	-	-	4	-	1
ทางสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	-	-
ทางสังคม (การละเลย/ทอดทิ้ง ผิดทำนองคลองธรรม ฯลฯ)	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ (คำมนุษย์ เอาลูกไปขอตาน ฯลฯ)	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	18	4	-	1	61	117	4	23

- หมายเหตุ : 1. ช่วงระยะเวลาจัดเก็บตามปีงบประมาณ
 2. ปี 2552 มิได้ระบุประเภทการกระทำคามผิด จำนวน 9 เรื่อง (สำนักงาน
 อัยการสูงสุด)

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีการกระทำคามรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของอัยการ ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย/จิตใจ และทางเพศตามลำดับ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศหญิงอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางเสรีภาพ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศชายส่วนใหญ่เป็นคดีทางกาย/จิตใจเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2552 ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย/จิตใจ เช่นกัน รองลงมาเป็นคดีทางเสรีภาพ และทางเพศ ส่วนของผู้ถูกกระทำเพศชายอายุระหว่าง 0-18 ปี จะเป็นคดีทางเพศ รองลงมาเป็นคดีทางกาย/จิตใจ ในส่วนของผู้ถูกกระทำเพศชายอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย/จิตใจ ทางเพศ และทางเสรีภาพตามลำดับ

3.1.3 แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สำนักงานศาลยุติธรรม 2551-2552

ตารางที่ 11

ช่วงระยะเวลาจัดเก็บ	(1) จำนวนคดีฟ้องใหม่	(2) จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์		(3) จำนวนการละเมิดคำสั่งมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ (มาตรา 10 และ มาตรา 11)	(4) จำนวนการยอมความชั้นพิจารณาคดี (มาตรา 12 และ มาตรา 16)
		คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งศาลเห็นชอบ (มาตรา 10 วรรค 2)	คำสั่งศาล (มาตรา 11)		
2551	133	-	-	-	-
2552	187	58	52	-	15

หมายเหตุ : ช่วงระยะเวลาจัดเก็บตามปีปฏิทิน โดยข้อมูลในปี พ.ศ. 2551 เป็นข้อมูลเฉพาะในศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากศาลยุติธรรมเริ่มเก็บข้อมูลทุกศาลในปี พ.ศ. 2552

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีการกระทำคามรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของศาล เพียง 133 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ยังไม่มีการแจกแจงรายละเอียดคำสั่งของศาลในปีดังกล่าว

ในส่วนของปี พ.ศ. 2552 คดีเข้าสู่ศาลยุติธรรมทุกศาล จำนวน 187 คดี จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ที่ศาลเห็นชอบตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ 58 คดี และที่ศาล มีคำสั่งเองจำนวน 52 คดี มีการยอมความในชั้นพิจารณาคดีเพียง 15 คดีเท่านั้น

ข้อสังเกตจากการจัดเก็บข้อมูลพบว่า จำนวนคดีที่มีการร้องทุกข์เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีจำนวนน้อยกว่าตัวเลขสถิติเหตุการณ์หรือกรณีที่เกิดขึ้นจริง ดังปรากฏตามตารางที่ 1 (ในบทที่ 2) ทำให้ตัวเลขสถิติอื่นๆ ที่ตามมาน้อยไปด้วย ได้แก่ จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และศาล รวมถึงจำนวนการยอมความ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการใกล้เคียงตกลงกันได้ก่อนการร้องทุกข์ หรือฝ่ายผู้ถูกระทำ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฝ่ายหญิง) เปลี่ยนใจไม่ต้องการเอาเรื่องผู้กระทำถึงขั้นเป็นคดีความ

นอกจากนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก เจ้าพนักงานตำรวจมิได้รับคำร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่อง แต่ได้ใช้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแบบเดิม ทำให้ตัวเลขคดีความรุนแรงในครอบครัวหายไปบางส่วน

ข้อสังเกตประการต่อมาก็คือ วิธีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลในแบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของแต่ละหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่

1. ช่วงระยะเวลาการจัดเก็บตัวเลขสถิติ หน่วยงานที่จัดเก็บสถิติตามปีงบประมาณ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนหน่วยงานจัดเก็บตามปีปฏิทิน เช่น สำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานศาลยุติธรรม

2. การแจกแจงรายละเอียดประเภทของความรุนแรง แยกไว้แตกต่างกัน สำนักงานอัยการสูงสุดเพิ่มประเภทความรุนแรงทางกาย/จิตใจรวมกัน และมีประเภทความรุนแรงทางเสรีภาพอีกด้วย ส่วนสำนักงานศาลยุติธรรมยังมีได้แยกประเภทความรุนแรงในแบบรายงานคดี เนื่องจากการจัดเก็บประเภทความรุนแรงแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน

3. แบบรายงานของสำนักงานศาลยุติธรรม มิได้ให้รายละเอียดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ว่า ศาลได้ใช้วิธีการอะไร จำนวนเท่าไร เพื่อทำให้สามารถศึกษาแนวโน้มการใช้ดุลพินิจของศาลไทยในคดีความรุนแรงในครอบครัว

4. ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะปี 2552 มีเฉพาะจำนวนคดี แต่ไม่มีข้อมูลอื่นๆ เช่น การยอมความในชั้นสอบสวน ขณะที่ข้อมูลของอัยการระบุไว้ เป็นต้น

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้

ประเด็นปัญหาสำคัญ ๆ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

3.2.1 ปัญหาการนับจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติ คดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะมีจำนวนนับเกิดขึ้น (หน่วยเป็นคดี) ต่อเมื่อมีผู้เสียหายร้องทุกข์และประสงค์จะใช้พระราชบัญญัติฯ หากไม่มีการร้องทุกข์ จะไม่นับเป็นคดี แต่จะนับเป็นจำนวนเหตุที่เกิดขึ้น (หน่วยเป็นเรื่อง/กรณี/เหตุการณ์)

3.2.2 การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานยังไม่เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน เช่น ช่วงเวลาการจัดเก็บข้อมูล จะใช้ปีงบประมาณหรือปีปฏิทิน การจำแนกรายละเอียดประเภทความรุนแรง และจำแนกมาตรการวิธีเพื่อบรรเทาทุกข์ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีระบบการจัดการข้อมูลของตนเอง ยังไม่มีหน่วยงานกลางเข้ามาประสานการจัดเก็บหรือคัดกรองข้อมูล

3.2.3 ปัญหาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับใช้กฎหมายจำนวนมากยังไม่ทราบถึงเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากกระบวนการดำเนินการตามกฎหมายมีความซับซ้อนพอสมควร หน่วยงานบางแห่งยังไม่ทราบถึงรายละเอียดของกฎหมายฉบับนี้มาก่อน ดังเช่นกรณีเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิงและอาสาสมัครพาผู้ถูกกระทำไปแจ้งความ ณ สถานีตำรวจบางแห่งทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีนั้นๆ ยังไม่ทราบถึงวิธีดำเนินการตามกฎหมายใหม่

3.2.4 ปัญหาประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนยังไม่ตระหนักถึงสิทธิของตน และหน้าที่ในการแจ้งเหตุ การกระทำความรุนแรงในครอบครัวของผู้พบเห็น

3.2.5 ปัญหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่จริงจังเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานเหล่านั้นต่างทำงานตามภารกิจของตนเอง ยังมีได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างหน่วยงาน

3.2.6 การรายงานการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ตามแบบ คร.6 เรื่องการจัดให้มีการร้องทุกข์ ในบางกรณีเป็นการร้องทุกข์ตามกฎหมายอื่น ไม่ใช่การร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติฯ ทำให้การนับจำนวนคดีตามพระราชบัญญัติฯ จากแบบ คร.6 อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ต้องการ

บทที่ 4

การดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินงานในการเตรียมจัดเก็บข้อมูลตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

4.1 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลตามมาตรา 17

4.1.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

1) ระบบฐานข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวจัดทำขึ้นโดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยจัดการความรู้โรงพยาบาลรามาริบัติ โดยการสนับสนุนงบประมาณ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีการใช้งานแบบออนไลน์ภายใต้เว็บไซต์ชื่อ www.violence.in.th ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นเว็บไซต์ส่วนกลางในการรวบรวมเหตุการณ์ การกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

2) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้จัดอบรมผู้ใช้งานระบบ โดยใช้งบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดังนี้

2.1) เจ้าหน้าที่ในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 29-30 ตุลาคม 2550 แบ่งเป็น 4 รุ่นๆ ละ ประมาณ 30 คน ครึ่งวัน รวมจำนวนผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 120 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคม สำนักงานแพทย์ สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชาย สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ กองปราบปรามการกระทำความผิดต่อเด็กและสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การอบรมดังกล่าวเป็นการทดลองการใช้งานระบบเพื่อการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

2.2) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปทุมธานี (ซึ่งเป็นจังหวัดนำร่องในการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจังหวัดปทุมธานี) เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2551 ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 25 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาล) สถานีตำรวจภูธร วิทยาลัยการแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

2.3) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภาคกลาง จำนวน 24 จังหวัด (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี) เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2551 ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 45 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสถานีตำรวจภูธร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

3) เพื่อให้การใช้งานภายใต้เว็บไซต์ชื่อ www.violence.in.th ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นเว็บไซต์ส่วนกลางและครอบคลุมการใช้งานโดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัวได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ให้แก่จังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยใช้งบประมาณจากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

3.1) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2551 ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 49 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจภูธร จัดขึ้น ณ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

3.2) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 จังหวัด เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2551 ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 53 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจภูธร จัดขึ้น ณ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.3) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2551 ผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 42 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจภูธร จัดขึ้น ณ วิทยาลัยตาปี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) การให้ชื่อผู้ใช้ระบบ (username) และรหัสผ่าน (password) แก่ผู้เข้ารับการอบรมและผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

การใช้งานเว็บไซต์ดังกล่าวจะต้องมี username และ password เพื่อเข้าสู่ระบบและทำการบันทึกข้อมูล สรุปจำนวนการออก username และ password ดังนี้

- กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลจังหวัดปทุมธานี)	2
- สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ	1
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	69
- สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	67
- สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก - บ้านพักเด็กและครอบครัว	26
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	70

- สำนักงานแพทย์กรุงเทพมหานคร	28
- สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร	2
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	5
- สำนักงานอัยการสูงสุด	2
รวม	272

ต่อมาการจัดเก็บข้อมูลภายใต้เว็บไซต์นี้มีปัญหา ทำให้การจัดเก็บไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

4.1.2 การรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบได้ดำเนินการดังนี้

1) จัดประชุมหารือการรายงานข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และกรมการปกครอง เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 ณ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เพื่อสอบถามการจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้น

2) จากผลการประชุม พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรายงานเกี่ยวกับคดีความรุนแรงในครอบครัว เพื่อรายงานให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทราบปีละครั้ง ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม

3) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้นำผลหารือจากการประชุมดังกล่าวมาจัดทำแบบรายงานข้อมูล พร้อมทั้งได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อปรับแบบรายงานข้อมูลดังกล่าวให้เหมาะสมกับภารกิจที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานนั้นๆ และประสานให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการกรอกแบบรายงานส่งให้สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

4) การปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว (ดำเนินการต่อเนื่องปี 2552-2553)

เนื่องจากระบบเดิมที่มีอยู่ใน www.violence.in.th ที่สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวให้ (username) และรหัสผ่าน (password) ไปแล้วนั้น เมื่อใช้งานไปได้ระยะหนึ่งมีปัญหาด้านการประมวลผลจึงได้รวบรวมปัญหาเพื่อแก้ไขต่อไป

ศูนย์ข้อมูล กองกลาง สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้ร่วมกับศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ให้เหมาะสม มีชั้นการคุ้มครองข้อมูล และสอดคล้องกับการนำไปใช้ในการประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงภายในครอบครัวของประเทศไทย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงได้จ้างสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (สบทร.) เข้ามาศึกษาปัญหา วิเคราะห์ และพัฒนาระบบโดยได้มีการประชุมหารือร่วมกันกับ สบทร. เป็นระยะๆ และเข้าพบหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับแบบฟอร์มในการรายงานตามมาตรา 17 เพื่อทางคณะที่ปรึกษาได้ทราบกระบวนการของการดำเนินคดี และนำมาวิเคราะห์ จัดทำระบบให้สอดคล้อง

4.1.3) การดำเนินการเพื่อการจัดทำรายงานตามมาตรา 17

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ

คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวที่ 31/2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีคณะทำงานจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 25 คนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำกับดูแลการพัฒนาระบบข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว โดยการออกแบบรายการข้อมูลจัดทำแบบสอบถาม กำหนดนิยามข้อมูลดังกล่าว และกำหนดแนวทางการบูรณาการระบบข้อมูล

(2) เสนอแนะแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว

(3) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

(4) วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ที่เกี่ยวข้องและความรุนแรงในครอบครัว

(5) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2) การแต่งตั้งคณะทำงาน

คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวที่ 33/2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง

ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีคณะทำงานจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน 17 คน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความรุนแรงที่จัดเก็บโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประมวลประกอบการจัดทำรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

(2) ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และได้มีการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูล ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ครั้งที่ 1/2553 วันที่ 10 มิถุนายน 2553 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และครั้งที่ 2/2553 วันที่ 18 สิงหาคม 2553 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

3) การจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group)

ฝ่ายเลขานุการ คณะทำงานฯ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ร่วมกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group)* ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว เจ้าพนักงานตำรวจจากสถานีตำรวจห้วยขวาง ศูนย์พึ่งได้(OSCC) นักสังคมสงเคราะห์วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและ วชิรพยาบาล เจ้าหน้าที่ศูนย์ประชาบดี มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาการจัดเก็บข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงแนวทางการแก้ไข ซึ่งได้นำมารวมไว้ในรายงานฉบับนี้แล้ว เนื้อหาโดยสรุปที่ประชุมมีความตระหนักต่อปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวปัจจุบัน แต่ประชาชนและเจ้าหน้าที่บางส่วนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าไปจัดการปัญหา เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ อย่างมีศักยภาพ และควรมีการเยียวยาผู้กระทำและผู้ถูกกระทำโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงว่าจะเป็นคดีที่มีการร้องทุกข์ขึ้นมาหรือไม่ อีกทั้งมีความเห็นร่วมกันถึงปัญหาการจัดเก็บข้อมูลยังไม่เที่ยงตรงเท่าที่ควร เช่น การใช้แบบเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน การจำแนกจำนวนและประเภทคดีแตกต่างกัน จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นระบบต่อไป

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังเห็นด้วยว่า ควรให้ความสำคัญกับบทบาทพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจให้สามารถ

* จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2553 ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ทำงานได้คล่องตัวยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการช่วยหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ถูกระงับ ผู้ได้รับผลกระทบ รวมถึงผู้กระทำ เพื่อดำรวจจะได้กำหนดมาตรการวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ที่เหมาะสม อีกทั้งน่าจะมีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องความรุนแรงในครอบครัวที่มีทีมสหวิชาชีพอยู่เวรประจำแบบหมุนเวียน ได้แก่ ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาได้ทันที่โดยอาจใช้สถานที่ที่มีอยู่แล้วของหน่วยสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร หรือโรงพยาบาลของรัฐในต่างจังหวัด โดยจัดงบประมาณค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรดังกล่าว

4.2 แนวทางที่จะดำเนินการต่อไป

4.2.1 การจัดประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในบทบาทและอำนาจตามกฎหมายกระทรวงที่บัญญัติขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

เนื่องจากมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 โดยกำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 ดังกล่าวเป็นวิธีการดำเนินการเฉพาะของพระราชบัญญัติฯ โดยกระทรวงได้กำหนดบทบาทและอำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ โดยที่พระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 การจัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทำให้การดำเนินการในทางปฏิบัติมีความชัดเจน สามารถพัฒนาไปเป็นคู่มือการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน ทำให้การทำงานตามพระราชบัญญัติฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2.2 ทิศทางการพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1) เมื่อระบบข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวได้รับการพัฒนาแล้วในชื่อระบบงานเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจะดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยขณะนี้ได้ริเริ่มนำระบบไปทดลองฝึกอบรมนำร่องให้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงเจ้าหน้าที่องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเข้าใช้งานในระบบ เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงระบบก่อนใช้งานจริง

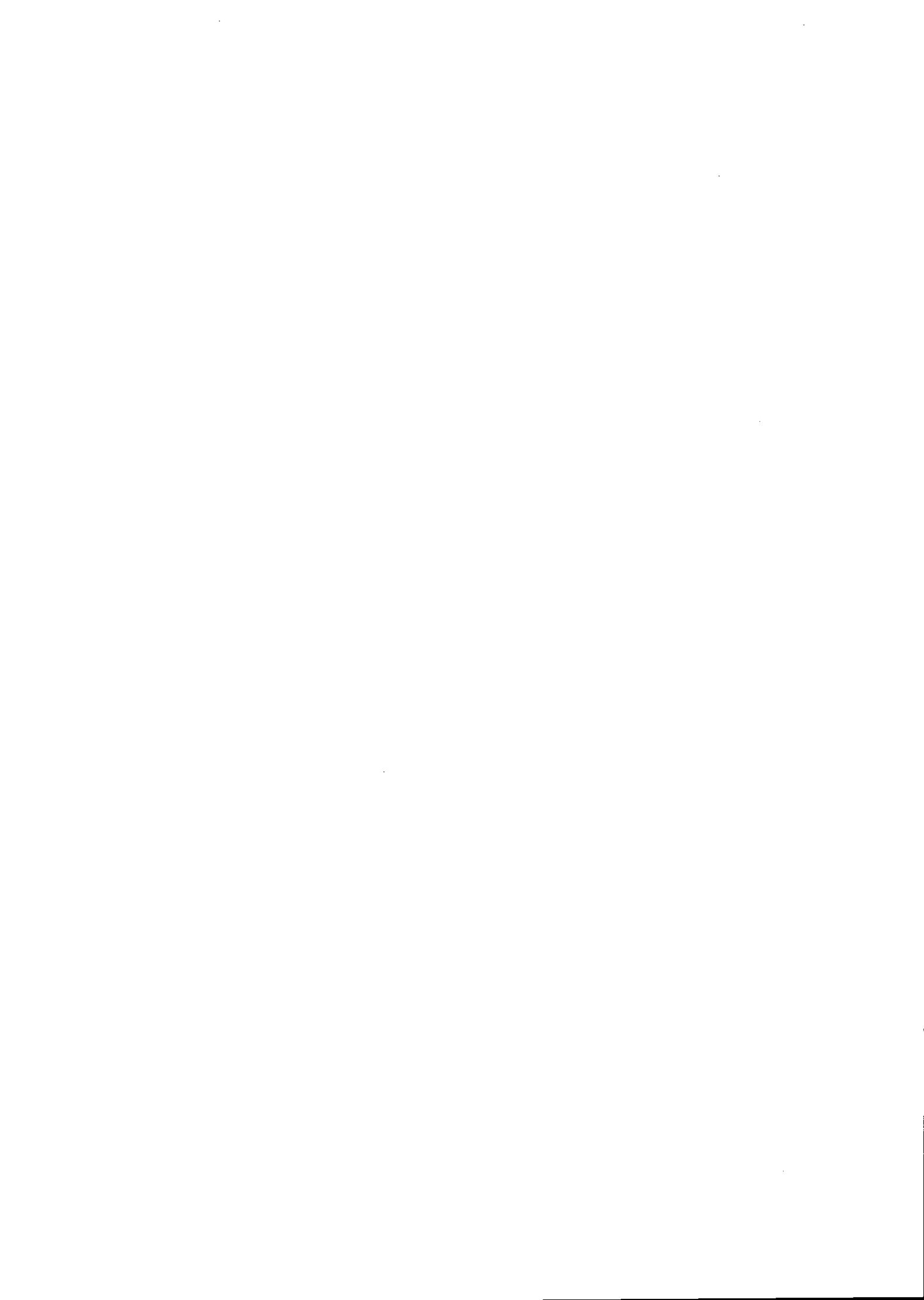
2) ปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นเว็บไซต์เปิดในการเผยแพร่องค์ความรู้ และเปิดช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และสร้างระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีระดับขั้นการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ เช่น ประวัติ ภูมิหลังของผู้กระทำ ความรุนแรง

3) กำหนดเป็นตัวชี้วัดระดับกรม โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมผู้ใช้งานระบบ ซึ่งในระยะแรกของการใช้งานระบบคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

จำนวน 76 แห่งทั่วประเทศ รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงฯ ติดตามประเมินผลการใช้งานระบบ และการจัดทำรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

4) ขยายเครือข่ายการประสานงานระบบข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบงานมีความครอบคลุมภารกิจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติฯ

5) การติดตามและประเมินผลการใช้งานระบบผ่านช่องทางต่างๆ รวมทั้งช่องทางของคณะกรรมการด้านข้อมูล และการประชุมศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการติดตามและประเมินผลโดยการสุ่มตัวอย่างลงไปในพื้นที่

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว มาจากหลากหลายสาเหตุ ทั้งจากสภาพจิตใจ การเรียนรู้ทางสังคม วิถีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางสังคมและปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย ในเวทีระหว่างประเทศได้มีแนวทางและมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายเปรียบทางสังคมโดยเฉพาะเด็กและสตรี เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ประกอบกับปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมุ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้มาตรการทางอาญาแบบเดิม และพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี ดังปรากฏในมาตรา 17 ให้แสดงจำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานฉบับนี้เป็นการจัดทำรายงานประจำปี 2551 - 2552 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีเนื้อหาหลักๆ ประกอบด้วยสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย ข้อมูลตามมาตรา 17 ได้แก่ 1) จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว 2) จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ 3) จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และ 4) จำนวนการยอมความรวมถึงจำนวนคดีที่ถึงที่สุด

นอกจากนี้ จะกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ ออกบังคับใช้ พร้อมทั้งการประมวลและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินการในการพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนเสนอข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานั้น

จากการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรงหรือศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center - OSCC) มูลนิธิเพื่อนหญิง บ้านพักเด็กและครอบครัว สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า

ข้อมูลจากศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรงหรือศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center - OSCC) ในปี พ.ศ. 2551 และ 2552 จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำ

จะเป็นเด็กหญิงและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง ส่วนผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นแฟน รองลงมาเป็นเพื่อน และคนไม่รู้จัก/คนแปลกหน้า

ข้อสังเกตจากการศึกษาตัวเลขทางสถิติ พบว่า จำนวนความรุนแรงที่รายงานเข้ามายังศูนย์ ฟังได้ในปี 2551-2552 มีถึง 26,631 และ ถึง 23,511 ราย ในขณะที่มีคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม น้อยมาก สะท้อนให้เห็นว่า จำนวนความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริงมีเป็นจำนวนมากที่มีได้เข้าสู่ระบบงานตาม กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้ ตัวเลขของศูนย์ฟังได้น่าจะเป็นตัวเลข จำนวนเหตุความรุนแรงที่ใกล้เคียงที่สุด เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลในทุกพื้นที่ ทั่วประเทศ แม้ว่าจะเน้นไปที่เด็กและสตรีก็ตาม

ส่วนข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยฝ่ายศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี ซึ่งมีที่ตั้งหลักอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ถูกกระทำที่เข้ามาขอรับความช่วยเหลือจากมูลนิธิจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด ทำให้เห็นว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงก็ได้รับผลจากความรุนแรงในครอบครัวเช่นกัน และข้อมูลของ มูลนิธิได้แยกให้เห็นรายละเอียดถึงกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงคดีทางแพ่ง มิใช่เฉพาะในคดีทางอาญา เท่านั้น นอกจากนี้ ยังได้ให้ข้อมูลปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการกระทำด้วยความรุนแรง ได้แก่ การดื่ม แอลกอฮอล์ การพนัน และการเสพสิ่งเสพติด

นอกจากข้อมูลข้างต้น ในปีงบประมาณ 2552 ศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้เริ่มรวบรวมแบบ รายงาน คร.6 (แบบบันทึกรายงานการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว) เพื่อ การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งก็พบตัวเลขสถิติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เพศหญิงถูก กระทำ ความรุนแรงมากที่สุด โดยเพศชายเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงมากที่สุด และผู้ถูกกระทำมักเป็น ผู้ใหญ่มากกว่าเป็นเด็ก

ในส่วนของข้อมูล ตามมาตรา 17 จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และ สำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า ช่วงระยะเวลาการจับกุมข้อมูลจำนวนคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและ สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นไปตามปีปฏิทิน ส่วนสำนักงานอัยการสูงสุดจัดเก็บตามปีงบประมาณ

จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของ ตำรวจ ส่วนใหญ่จะมีการร้องทุกข์ แต่มีการใช้คำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ เพียง 28 คดี ส่วนใน ปี พ.ศ. 2522 ข้อมูลที่จัดเก็บได้ยังไม่สมบูรณ์ จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรง ในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 ที่เข้ามาสู่กระบวนการตำรวจ ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป โดยเป็นคดีการกระทำทางกาย ทางเพศ และทางจิตใจตามลำดับ

สำหรับสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2551 และ 2552 ที่เข้ามาสู่กระบวนการของอัยการ ส่วนใหญ่จะสั่งฟ้องตามคำร้องทุกข์ มีการยุติการดำเนินคดี ขึ้นสอบสวนโดยเฉลี่ยปีละ 20 คดีของคดีที่สั่งฟ้อง

ในทางปฏิบัติ พบว่าวิธีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลในแบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ 1) ช่วงระยะเวลาการจัดเก็บตัวเลขสถิติ 2) การแจกแจงรายละเอียดประเภทของความรุนแรง แยกไว้แตกต่างกัน 3) แบบรายงานของสำนักงานยุติธรรม มิได้ให้รายละเอียดมาตรการ/วิธีการเพื่อการบรรเทาทุกข์ว่า ศาลได้ใช้วิธีการอะไร จำนวนเท่าไร เพื่อให้สามารถศึกษาแนวโน้มการใช้ดุลพินิจของศาล 4) ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะปี 2552 มีเฉพาะจำนวนคดี แต่ไม่มีข้อมูลอื่นๆ เช่น การยอมความในชั้นสอบสวน เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่พระราชบัญญัติฯ บังคับใช้ มีประเด็นปัญหาสำคัญๆ ดังนี้ 1) ปัญหาการนับจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติ คดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะมีหน่วยเป็นคดีต่อเมื่อมีผู้เสียหายร้องทุกข์และประสงค์จะใช้พระราชบัญญัติฯ หากไม่มีการร้องทุกข์จะนับเป็นจำนวนเหตุที่เกิดขึ้น (หน่วยเป็นเรื่อง/กรณี/เหตุการณ์) 2) การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกันว่าจะใช้ปีงบประมาณหรือปีปฏิทิน ยังไม่มีการจำแนกรายละเอียดประเภทความรุนแรง และจำแนกมาตรการวิธีเพื่อบรรเทาทุกข์ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีระบบการจัดการข้อมูลของตนเอง ยังไม่มีหน่วยงานกลางจัดเก็บข้อมูล 3) ปัญหาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้บังคับใช้กฎหมายจำนวนมากยังไม่ทราบถึงเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ 4) ปัญหาประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนยังไม่ตระหนักถึงสิทธิของตนและหน้าที่ในการแจ้งเหตุ 5) ปัญหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหน่วยงานเหล่านั้นต่างทำงานตามภารกิจของตนเอง 6) การรายงานการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ตามแบบ คร.6 เรื่องการจัดให้มีการร้องทุกข์ ในบางกรณีเป็นการร้องทุกข์ตามกฎหมายอื่น มิใช่การร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติฯ ทำให้การนับจำนวนคดีตามพระราชบัญญัติฯ จากแบบ คร.6 อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ต้องการ

ดังนั้น จะเห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีความซับซ้อน และสถานการณ์ในปัจจุบันมีผลกระทบถึงชุมชนและสังคมโดยรวม อีกทั้งยังมีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานและการจัดเก็บข้อมูล จึงควรมีการวางแผนแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบทั้งในการวางนโยบาย การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานเชิงป้องกันและเยียวยาแก้ไข คณะทำงานจัดทำรายงานจึงมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย เชิงการบริหารจัดการ และเชิงปฏิบัติงาน ดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.1.1 รัฐควรกำหนดนโยบายเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติเพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้ตระหนัก ให้ความสำคัญในการใช้มาตรการทางกฎหมายเข้าไปช่วยเหลือระดับไปยัง

ป้องกันเหยี่ยวยาทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำในครอบครัว ซึ่งจะส่งผลต่อการดำรงอยู่หรือล่มสลายของครอบครัว

5.1.2 ควรมีการจัดประชุมผู้บริหารระดับสูงเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานของตน โดยเฉพาะองค์กรในกระบวนการยุติธรรม เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีแนวทางอย่างไรในการจัดการคดีความรุนแรงในครอบครัว พนักงานอัยการและศาลจะมีนโยบายอย่างไรในการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้มีแนวนโยบายที่สอดคล้องกัน ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความชัดเจนและมั่นใจในการทำงาน

5.1.3 ควรมีการทำข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลด้านความรุนแรงในครอบครัวให้ชัดเจน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การจัดเก็บข้อมูลเป็นรายปีปฏิทินหรือปีงบประมาณ การนับคดี การแยกประเภทคดี การส่งคดี เพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนในการจัดทำรายงานการนับจำนวนเหตุที่เกิด (เป็นเรื่อง/กรณี/ราย) การจำแนกผู้กระทำ การจัดเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้กระทำ ความรุนแรงที่แต่ละหน่วยงานมี เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำต่อไป

5.1.4 ควรมีการวางแผนระยะยาวในการวางระบบเชื่อมโยงและการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงาน โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานกลางในการประสานข้อมูล ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงข้อมูลได้รวดเร็วและทันสมัยตลอดเวลา ทั้งยังสามารถทำให้ภาคีเครือข่ายนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.5 ควรมีการจัดทำ “แบบสำรวจความรุนแรงในครอบครัวระดับชาติ (National Family Violence Surveys)” โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งสามารถกระจายการสำรวจลงในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทำให้ได้ตัวเลขสถิติการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันสถิติคดีที่หน่วยงานต่างๆ เก็บน่าจะน้อยกว่าจำนวนที่เกิดขึ้นจริง การสำรวจจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างแม่นยำและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ

5.2.1 ควรสร้างกระแสสังคมผ่านสื่อต่างๆ ในวงกว้าง เพื่อปรับวิถีคิดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ (Socialization) ใหม่ในการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัว เช่น การสร้างวัฒนธรรมที่ดีของครอบครัว ละค่านิยมเชิงการใช้อำนาจของเพศชาย ลดค่านิยมรุนแรงสังสรรค์ด้วยการดื่มสุรา อันเป็นสาเหตุก่อให้เกิดแนวโน้มในทางใช้ความรุนแรงในครอบครัว

5.2.2 ควรเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการนำพระราชบัญญัติฯ ไปใช้ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการแจ้งเหตุการณ์การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเมื่อพบเห็น เนื่องจากในทางปฏิบัติ จำนวนคดี จะมีจำนวนนับเกิดขึ้นต่อเมื่อมีผู้เสียหายร้องทุกข์และประสงค์จะใช้พระราชบัญญัติฯ ปัญหาในระยะแรกคือผู้บังคับใช้กฎหมายจำนวนมาก ยังไม่ทราบถึง

เนื้อหาและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ อย่างไรก็ตาม จำนวนคดีมิใช่เป็นตัวตั้งในการปฏิบัติงานแต่จะต้องคำนึงถึงการป้องกันและเยียวยาร่างกายจิตใจของผู้ถูกระทำและผู้กระทำด้วย

5.2.3 ควรมีกระบวนการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในการใช้พระราชบัญญัติฯ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองผู้ถูกระทำฯ สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเสวนาปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการและปฏิบัติงานในคดี การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วัตถุประสงค์และวิธีการทำงานของแต่ละองค์กร เนื่องจากที่ผ่านมาแต่ละองค์กรจะทำงานโดยไม่ได้ให้ความสนใจกระบวนการทำงานขององค์กรอื่นเท่าที่ควร

5.2.4 ควรจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการลดความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีทิมสหวิชาชีพอยู่เวรประจำแบบหมุนเวียน ได้แก่ ตำรวจ (โดยให้อำนาจสอบสวนได้ทุกเขต) นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาลซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาได้ทันที โดยอาจใช้สถานที่ของหน่วยสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร หรือโรงพยาบาลของรัฐในต่างจังหวัด

5.2.5 ควรมีกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกระทำในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว หรือใช้การส่งต่อ (Referral) ไปยังหน่วยงานที่มีความชำนาญในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายจิตใจ เพื่อเป็นการป้องกันผู้กระทำมิให้กระทำผิดซ้ำและเยียวยาสภาพกายและจิตของผู้ถูกระทำไปพร้อมกันด้วย

5.2.6 ควรส่งเสริม สนับสนุนองค์กรเอกชน เครือข่ายองค์กรอาสาสมัครให้มาร่วมทำงานในเชิงป้องกันความรุนแรงในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะองค์กรอาสาสมัครควรเน้นการเพิ่มศักยภาพบุคลากร เช่น การช่วยเฝ้าระวังและแจ้งเหตุ การเกิดความรุนแรงในชุมชน รวมถึงการพัฒนาทักษะวิธีการเข้าระงับเหตุเพื่อลดความขัดแย้งในครอบครัวในชุมชนของตนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติงาน

5.3.1 การปฏิบัติต่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ได้รับผลกระทบ

5.3.1.1 ควรมีแนวทางช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจนและรวดเร็ว เนื่องจากเป็นผู้เสียหายหรือเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางตรงและทางอ้อม เช่น การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ค่าตรวจร่างกาย ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ฯลฯ แม้เหตุที่เกิดขึ้นอาจไม่มีการร้องทุกข์เป็นคดีอาญา เพราะในทางปฏิบัติผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบจำนวนมากมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากเหตุความรุนแรงนั้น

5.3.1.2 ควรสร้างทิมสหวิชาชีพย่อยๆ ระดับชุมชน ในชุมชนที่มีความพร้อมเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำ โดยเฉพาะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาลูกตั้งต้นได้ในพื้นที่ของตนเอง หรือสามารถส่งต่อผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบไปยังหน่วยงานอื่นได้

5.3.2 การปฏิบัติต่อผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

5.3.2.1 นอกจากการเยียวยาผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบแล้ว ข้อควรคำนึงก็คือการเยียวยาผู้กระทำด้วย โดยการค้นหาต้นเหตุแห่งพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้

เกิดขึ้นซ้ำอีก เช่น การตรวจสอบประวัติภูมิหลังทางสังคม (Social Background) สภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้กระทำอย่างละเอียด โดยศาลอาจใช้พนักงานคุมประพฤติหรือประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมในการดำเนินกระบวนการสืบเสาะและพินิจเพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าว

5.3.2.2 ควรวางแผน และกำหนดแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำ ควบคุมไปกับการเยียวยาผู้ถูกระทำและผู้ได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้กระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีปัญหาทางอารมณ์ รวมทั้งผลแห่งพฤติกรรมความรุนแรงมักมาจากเสพสิ่งเสพติด ของมีนเมา ซึ่งการฟื้นฟูจำเป็นต้องคำนึงถึงระยะเวลา สถานที่ อีกทั้งโปรแกรมการบำบัดที่เหมาะสม

5.3.3 การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำฯ (ที่ไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ)

5.3.3.1 ควรให้ความสำคัญบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยในเบื้องต้น ควรสนับสนุนงบประมาณให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้จริงในพื้นที่ และสามารถทำงานช่วยเหลือด้านข้อมูลทางสังคมแก่พนักงานสอบสวนในการช่วยเหลือผู้ถูกระทำฯ เช่น การกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

5.3.3.2 การเพิ่มความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการทำงานด้านความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากความรู้จากการอบรมอาจยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติ เช่น ทักษะการสัมภาษณ์ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะในการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management) เป็นต้น อันจะทำให้การทำงานทั้งในเชิงป้องกันและลดความเสี่ยง (Risk Reduction and Prevention) การเกิดเหตุความรุนแรงได้ผล

5.3.4 การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ

5.3.4.1 ควรมีการจัดประชุมทำความเข้าใจวิธีดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำฯ และควรมีคู่มือวิธีการปฏิบัติงานพร้อมแบบฟอร์มการทำงานสำเร็จรูป เช่น แบบ คร. (แบบบันทึกรายงานการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว) ต่างๆ ในสถานีตำรวจทุกแห่ง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5.3.4.2 ควรกระตุ้นให้เจ้าพนักงานตำรวจเข้าแทรกแซงเพื่อระงับเหตุ (Crisis Intervention) กรณีเกิดความรุนแรงในครอบครัวอย่างทันท่วงทีและโดยเร็วที่สุด ซึ่งการแทรกแซงดังกล่าวจะมีผลในทางป้องปรามความรุนแรงในครอบครัวรวมถึงการยับยั้งการกระทำซ้ำอย่างได้ผล

.....

รายการอ้างอิง

เอกสาร

มูลนิธิเพื่อนหญิง. เอกสารประกอบการสัมมนา “ความรุนแรงในครอบครัวลดลงได้ โดยใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550” วันที่ 23 กรกฎาคม 2553.

ศูนย์ข้อมูล กองกลาง สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง (ศูนย์พึ่งได้-OSCC). ข้อมูลในการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ครั้งที่ 1/2553 วันที่ 10 มิ.ย. 2553

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
www.violence.in.th, 2552.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. ข้อมูลในการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ครั้งที่ 1/2553 วันที่ 10 มิ.ย. 2553 และ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 ส.ค. 2553.

สำนักงานอัยการสูงสุด. แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550, ข้อมูลในการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ครั้งที่ 1/2553 วันที่ 10 มิ.ย. 2553 และ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 ส.ค. 2553.

สำนักงานศาลยุติธรรม. แบบรายงานคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550, ข้อมูลในการประชุมคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ครั้งที่ 1/2553 วันที่ 10 มิ.ย. 2553 และ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 ส.ค. 2553.

กฎหมายและอนุสัญญา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)

ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)

ภาคผนวก

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
2. คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวที่ 31 / 2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
3. คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวที่ 33 / 2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2551-2552 เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
4. แบบ คร. 6

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิด
อันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตราย
แก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม

ให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่
ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามี
ภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพา
อาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงิน
หรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายใน
การหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้
เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ใดไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง
ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็น
พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐาน
กระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้าย
ร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๕ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบ
การกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

มาตรา ๖ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา ๕ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้น เกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งให้มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗ ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘ เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความตามมาตรา ๗ แล้ว ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ขอผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง ต่อศาลรวมไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูงกว่าให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น โดยให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับ โดยอนุโลม

ในการสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๕ หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะมีการร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าไปใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าว ให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป

ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่ง ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม

เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลตามมาตรานี้ สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือขอให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่งให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ หรือออกคำสั่งใดๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่เหตุการณ์หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา ๔ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติกผู้กระทำความผิดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

ในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือรัฐมนตรีประกาศกำหนด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ โดยกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ วิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน หากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ไม่ว่าจะพิจารณาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

- (๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- (๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมควรใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ
- (๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้น ต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์
- (๔) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญายอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญายอมความนั้น

มาตรา ๑๗ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ที่ ๓๑ / ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือ

ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ ๘๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๒.๑ องค์ประกอบ

(๑) ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	ประธานกรรมการ
(๒) รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
(ซึ่งรับผิดชอบงานในหน้าที่ของสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว)	รองประธานกรรมการ
(๓) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
(๔) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	กรรมการ
(๕) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม	กรรมการ
(๖) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ

(๗) ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	กรรมการ
(๘) ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	กรรมการ
(๙) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
(๑๐) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี	กรรมการ
(๑๑) ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี	กรรมการ
(๑๒) ผู้แทนสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ	กรรมการ
(๑๓) ผู้แทนมูลนิธิเพื่อนหญิง	กรรมการ
(๑๔) ผู้แทนมูลนิธิผู้หญิง	กรรมการ
(๑๕) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย	กรรมการ
(๑๖) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านครอบครัว	กรรมการ
(๑๗) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสตรี	กรรมการ
(๑๘) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย	กรรมการ
(๑๙) ผู้อำนวยการกองกลาง	กรรมการ
(๒๐) หัวหน้ากลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	กรรมการ
(๒๑) หัวหน้ากลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย	กรรมการ
(๒๒) หัวหน้าฝ่ายนิติการ กองกลาง	กรรมการ
(๒๓) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	กรรมการและ เลขานุการ
(๒๔) หัวหน้าศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๕) หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองกลาง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

ให้คณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำกับดูแลการพัฒนาระบบข้อมูลความรุนแรงในครอบครัว โดยการออกแบบรายการข้อมูลจัดทำแบบสอบถาม กำหนดนิยามข้อมูลดังกล่าว และกำหนดแนวทางการ บูรณาการระบบข้อมูล

(๒) เสนอแนะแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว

(๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์และการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

(๔) วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ที่เกี่ยวข้องและความรุนแรงในครอบครัว

(๕) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) ศุภฤกษ์ หงษ์ภักดี

(นายศุภฤกษ์ หงษ์ภักดี)

ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

คำสั่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ที่ ๓๓ / ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ด้วยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้จัดจ้างมหาวิทยาลัยของรัฐดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เพื่อรายงานข้อมูลตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๑.๒	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๑.๓	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
(นายปรีชา สรวีสุต)	ประธานคณะทำงาน
๑.๔	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	รองประธานคณะทำงาน
๑.๕	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านครอบครัว	รองประธานคณะทำงาน
๑.๖	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๗	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	คณะทำงาน
๑.๘	ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม	คณะทำงาน
๑.๙	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	คณะทำงาน
๑.๑๐	รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะทำงาน
๑.๑๑	รองศาสตราจารย์ ดร. กิติพัฒน์ นนทปัทมดุษย์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะทำงาน

๑.๑๒	นางสาวมาลี จีรวัดนานนท์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะทำงาน
๑.๑๓	นางสาวมาตี ลิมสกุล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะทำงาน
๑.๑๔	หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองกลาง	คณะทำงาน
๑.๑๕	หัวหน้าศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	คณะทำงานและ
เลขานุการ
๑.๑๖	นางสาวสุเพ็ญ แทนวิทยานนท์
ศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัว
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๗	นายอิทธิชัย รักษานวงศ์
ศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัว
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความรุนแรงที่จัดเก็บโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประมวล
ประกอบการจัดทำรายงานตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๒ ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เกี่ยวกับสถานการณ์และการ
ดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะกรรมการด้านข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว

๒.๓ ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) ศุภฤกษ์ หงษ์ภักดี

(นายศุภฤกษ์ หงษ์ภักดี)

ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

บันทึกรายงาน

ส่วนราชการของรัฐ/เอกชน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ที่.....

เรื่อง การจ่ายเงินอุดหนุนผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัว

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.ข้าพเจ้า(นาย/นาง/นางสาว)
ในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัว หมายเลขทะเบียน
.....ออกโดย.....ได้ดำเนินการเข้าไปในสถาน/สถานที่เกิดเหตุเพื่อระงับเหตุ
ความรู้ในครอบครัวที่บันเลขที่.....หมู่ที่..... ตำบล/วอ.....อนน.....
ตำบล/วอ.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดยมีนาย/นาง/นางสาว/
เด็กชาย/เด็กหญิง.....อายุ.....ปี เป็นผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้และ
มีนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....อายุ.....ปี เป็นผู้ดูแลผู้พิการด้วย
ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการคุ้มครองผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัวความมาตรา ๖ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

- เข้าไประงับเหตุความรู้ในครอบครัว
- ให้ผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์
- ให้ผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัวเข้ารับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา

หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์

- จัดให้ผู้ดูแลผู้พิการด้วยความรู้ในครอบครัวดำเนินการร้องทุกข์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

อำนาจ.....
(.....)
พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ : - ความลับหนังสือระหว่างผู้ดูแลผู้พิการและผู้กระทำ
ผู้ดูแลผู้กระทำเป็น.....ของผู้กระทำ
ผู้กระทำเป็น.....ของผู้ดูแลผู้กระทำ
- สถานะของการกระทำความรู้ในครอบครัว.....

